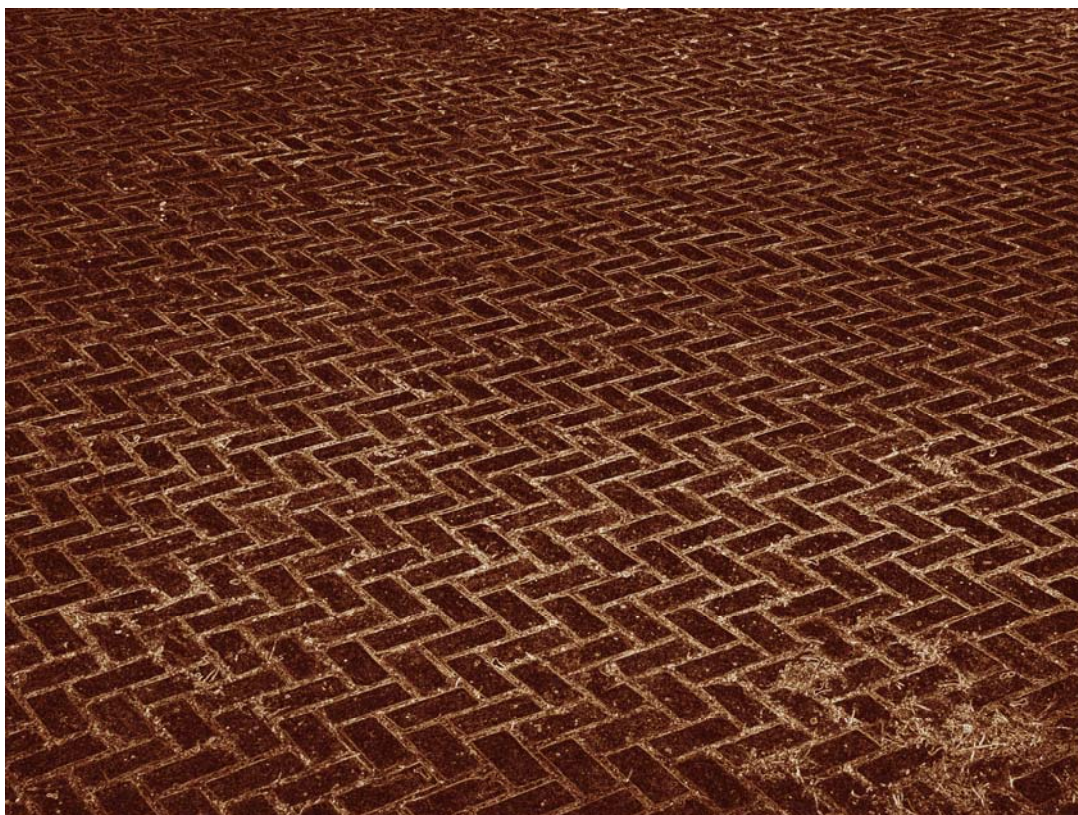

Zij maken het verschil

Een onderzoek naar verschillen in ervaringen van jongens versus meisjes in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen

Stenenpatroon binnenplein Stedelijk Gymnasium Nijmegen (foto: R. McCardle)

R.E. McCardle

Profiel: CM

Klas: 6B

&

V.S. van Staveren

Profiel: EM

Klas: 6A

14-12-2009

Profielwerkstuk

Stedelijk Gymnasium Nijmegen

Nijmegen

Begeleidster: mevr. drs. F.E. van Huijzen

Vakken: Maatschappijleer & Wiskunde

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding.....	3
2.	Verschillen tussen jongens en meisjes qua studie-inzet.....	5
2.1	Studie-inzet.....	5
2.2	Conclusie deelvraag 1.....	16
3.	Verschillen in behandeling van jongens versus meisjes.....	18
3.1	Behandeling en beeld in het algemeen.....	19
3.2	Conclusie deelvraag 2 (eerste deel).....	25
4.	Persoonlijke behandeling van jongens versus meisjes.....	27
4.1	Persoonlijke behandeling door docenten.....	27
4.2	Respect.....	32
4.3	Conclusie deelvraag 2 (tweede deel).....	35
5	Voorkeuren voor vakken van jongens versus meisjes.....	38
5.1	Voorkeuren voor vakken.....	38
5.2	Verklaringen voor voorkeuren.....	39
5.3	Conclusie deelvraag 3.....	42
6.	Conclusies & discussie.....	44
6.1	Conclusies.....	44
6.2	Discussie.....	45
	Literatuurlijst.....	48
	Bijlagen.....	50
	1. Stellingen onderverdeeld.....	51
	2. Enquête.....	52
	3. Logboek.....	55
	4. Ongeoorloofde afwezigheid.....	57
	5. Chi-kwadraten, berekening van significantie.....	80
	Samenvatting.....	91
	Dankwoord.....	93

1. Inleiding

Wij zitten in ons zesde leerjaar van het Stedelijk Gymnasium in Nijmegen. In het zesde leerjaar maken alle leerlingen een profielwerkstuk als onderdeel van het examen. Dit is een werkstuk gebaseerd op twee vakken in je lessenspakket. Wij hebben in ons profielwerkstuk gebruik gemaakt van de vakken maatschappijleer en wiskunde A.

In het begin wilden wij graag een profielwerkstuk maken over de positie van de vrouw op de arbeidsmarkt. We waren onder andere op dit idee gekomen door verschillende krantenartikelen.¹ Dit onderwerp bleek echter erg moeilijk te onderzoeken; weinig bedrijven bij wie wij langs gingen wilden meewerken aan een dergelijk onderzoek. Het zou dus erg lastig worden om voldoende gegevens te krijgen. Daarom hebben we het onderwerp aangepast: Hoe zit het met het 'glazen plafond' in het onderwijs? Dit vonden wij eigenlijk een stuk interessanter. Het onderwijs op de middelbare school bereidt ons ten slotte voor op de arbeidsmarkt.

Op de arbeidsmarkt wordt er verschil gemaakt tussen man en vrouw, maar gebeurt dat ook in het onderwijs? Wordt daar onderscheid gemaakt tussen jongens en meisjes en waarin dan? Wie doen eigenlijk meer aan school; jongens of meisjes? Hoe komt het dat jongens vaker voor de 'moeilijkere' vakken kiezen dan meisjes? We hebben onze verwachtingen over het 'jongens- en meisjespatroon' in het onderwijs samen besproken en er over gelezen en zijn uiteindelijk tot de volgende onderzoeksvraag gekomen:

Wat zijn de verschillen in ervaringen van jongens versus meisjes in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen?

Met ervaringen bedoelen we de belevingen van de leerlingen in het onderwijs zelf.

In deze onderzoeksvraag wordt al duidelijk dat we ons beperken tot het onderzoeken van de ervaringen van leerlingen op onze eigen school. Door deze inperking wordt ons onderzoek goed uitvoerbaar. Waarschijnlijk is het heel interessant voor de leerlingen, docenten en leiding van onze school, maar bovenal ook voor mensen buiten onze school die geïnteresseerd zijn in het onderwijs en in maatschappelijke ontwikkelingen zoals emancipatie.

We verwachten dat jongens vaker benadeeld worden dan meisjes door docenten, hoewel wij ook denken dat jongens meer ophef maken in de les dan meisjes en minder motivatie hebben om te leren. Wij kennen ook het bestaande idee dat meisjes eerder voor alfavakken kiezen en jongens eerder voor bètavakken en wij denken ook dat dit klopt.

Het doel van ons onderzoek is *in kaart te brengen of en zo ja, welke verschillen er zijn* in de ervaringen van jongens versus meisjes in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen. Als er verschillen tussen jongens en meisjes in het onderwijs aanwezig zijn, kunnen docenten zich bewust(er) worden van de mogelijke sekseverschillen en hun benadering daarvan. Het onderzoek kan aanleiding zijn over deze kwestie na te denken en te bekijken of en in hoeverre de huidige situatie wenselijk is. We willen het onderwerp in het daglicht plaatsen zodat in de toekomst meer rekening kan worden gehouden met sekseverschillen in het onderwijs. Het glazen plafond op de arbeidsmarkt is een veelbesproken onderwerp, maar verschillen binnen het onderwijs op basis van geslacht (nog) niet.

Onze hoofdvraag hebben we uitgesplitst in drie deelvragen, die te maken hebben met thema's die wij interessant vinden, namelijk de verschillen tussen jongens en meisjes wat betreft (zie bijlage 1):

¹ Hoogstad & Verlaan, 2009; Veldhuis, 2009.

- studie-inzet; zaken zoals huiswerk maken, het ‘je best doen op school’ (deelvraag 1; zie hoofdstuk 2). Zijn de verschillen waarvan wij denken dat ze er zijn, ook daadwerkelijk aanwezig?
- hun behandeling; worden meisjes en jongens anders behandeld? (deelvraag 2; zie hoofdstukken 3 en 4)
- de voorkeur voor alfa of bètavakken en welke redenen daarvoor zijn (deelvraag 3; zie hoofdstuk 5).

We hebben gebruik gemaakt van een combinatie van vergelijkende deelvragen (door naar verschillen te kijken) en beschrijvende deelvragen (door een beschrijving te geven van de meningen van de leerlingen). We presenteren de exacte deelvragen in afzonderlijke hoofdstukken en laten dan ook meteen de resultaten zien die we hebben gevonden. Dit profielwerkstuk sluiten we af met conclusies en een discussie, gevolgd door diverse bijlagen en een samenvatting.

Nu het wat en het waarom van ons onderzoek duidelijk is, willen we ook de onderzoeksmethode die we gevolgd hebben toelichten.

De antwoorden op onze onderzoeksvraag zijn voornamelijk gebaseerd op uitslagen die voortkwamen uit een *schriftelijke enquête* die we hebben gehouden. Aan deze enquête hebben 243 leerlingen van het Stedelijk Gymnasium Nijmegen deelgenomen. Hiervan zijn 134 leerlingen van het mannelijk geslacht en 109 leerlingen van het vrouwelijk geslacht. We hebben besloten in alle jaarlagen, van klas 1 t/m klas 6, twee klassen te enquêteren. We hebben dit bewerkstelligd door langs de klassen te gaan en met behulp van een inleidend verhaal te vragen of de leerlingen zo vriendelijk wilden zijn om mee te werken aan ons onderzoek. Veel leerlingen waren bereid mee te doen, hoewel sommigen enthousiaster waren dan anderen. Op de minder enthousiaste leerlingen hebben wij gereageerd door rustig uit te leggen wat precies de bedoeling was, waarom het belangrijk was dat ze meededen en hun vragen rustig te beantwoorden. De meeste leerlingen waren klaar in tien minuten, sommigen deden er twintig minuten over.

Elke stelling hebben we ingevoerd in een statistisch programma, SPSS², dat het aantal meisjes en jongens dat een bepaald antwoord gaf, uitrekende en daar kwamen tabellen uit. Deze tabellen hebben we vervolgens geanalyseerd, zodat we een conclusie konden trekken. Bij enkele analyses van de stellingen hebben we ook berekend of er een ‘significant’ verschil is tussen de meisjes en jongens. Dat zegt iets over de kans dat een gevonden verschil op toeval berust³. Uitkomsten worden alleen significant genoemd als ze een kleine kans hebben bij toeval te gebeuren. We hebben er bewust voor gekozen niet bij alle stellingen de significantie te berekenen, omdat onze profielwerkstuk begeleidster, mevrouw van Huijzen, dit ons afraadde. Het zou namelijk teveel (kostbare) tijd in beslag nemen die we hard nodig hadden.

Behalve de enquête hebben we ook gebruik gemaakt van verschillende bronnen uit de *literatuur*, om zo meer diepgang en meer achtergrondinformatie in ons profielwerkstuk te kunnen verwerken.

Tot slot zijn we voor de beantwoording van een onderdeel van deelvraag 1 (verschillen in studie-inzet) naar de *leerlingenadministratie* op onze school geweest: wij hebben bij hen informatie over de (ongeoorloofde) absentie van de leerlingen in het schooljaar 2008-2009 opgevraagd en deze data geanalyseerd.

Wij wensen jullie veel plezier bij het lezen van ons profielwerkstuk.

² Te Grotenhuis & Matthijssen, 2009.

³ Baarda, de Goede & van Dijkum, 2003.

2. Verschillen tussen jongens en meisjes qua studie-inzet

De eerste deelvraag die we willen beantwoorden is de vraag:

Wat zijn de verschillen tussen jongens en meisjes qua studie-inzet in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen? Deze deelvraag beantwoorden wij door verschillende stellingen uit de enquête te gebruiken over de verschillen in studie-inzet tussen jongens en meisjes. Ook maken we in dit hoofdstuk gebruik van een overzicht van de ongeoorloofde absentie van de leerlingen uit de leerlingenadministratie van het schooljaar 2008-2009.

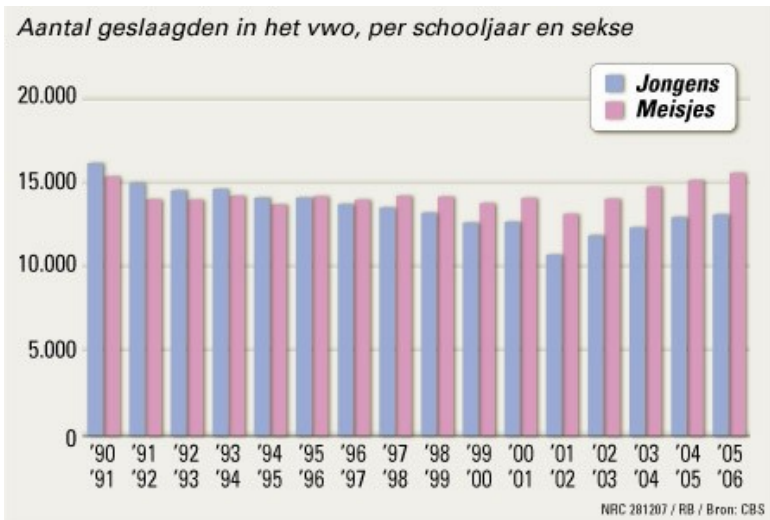
2.1 Studie-inzet

Om de eerste deelvraag te beantwoorden, hebben we enkele stellingen uit de enquête geselecteerd, die ons hierbij kunnen helpen. De stellingen hebben vooral betrekking op de proefwerken, het huiswerk en de motivatie. Wij verwachten dat meisjes over het algemeen meer aan school doen en hiertoe ook meer gemotiveerd zijn. Deze hypothese wordt ondersteund door meerdere onderzoeken die gedaan zijn naar de algemene ontwikkeling van meisjes en jongens. Een publicatie van de Rijksuniversiteit Groningen van het onderzoek naar verbanden tussen de belangstelling voor lezen (leesattitude) en de persoonlijkheidsontwikkeling door Walter Schlundt Bodien en Fransje Nelck-da Silva Rosa zegt het volgende hierover⁴: “Zoals verwacht, lopen meisjes in hun ontwikkeling én in hun leesattitude voor op jongens. Maar in het onderwijs wordt daar helemaal geen rekening mee gehouden. We doen daarmee jongens én meisjes tekort.” Ook heeft niet alleen de ontwikkeling, maar ook het opleidingsniveau hiermee te maken.

NRC Handelsblad zegt dat meisjes het al jaren beter doen op school⁵ (zie onderstaande grafiek). Dit komt niet alleen door de emancipatie van de meisjes in het onderwijs, maar ook doordat de ontwikkeling van meisjes en jongens geheel anders verloopt. De ontwikkeling en rijping van jongens verloopt langzamer, de puberteit zet later in en jongens zijn vaak speelser, actiever en agressiever dan meisjes. Meisjes verwerken informatie anders dan jongens, zijn over het algemeen ijveriger en werken harder.

⁴ Rijksuniversiteit Groningen, http://www.rug.nl/Corporate/nieuws/archief/archief2004/persberichten/081_00. Laatst geraadpleegd op: 28 juli 2009.

⁵ NRC Handelsblad, http://www.nrc.nl/binnenland/article1858751.ece/Waarom_zijn_meisjes_slimmer_dan_jongens. Laatst geraadpleegd op: 20 juli 2009.

Figuur 1. Aantal geslaagden in VWO, per schooljaar en sekse

Volgens de publicaties van de Rijksuniversiteit Groningen en het NRC Handelsblad klopt onze hypothese dus: meisjes werken over het algemeen harder dan jongens aan school en zijn hiertoe ook meer gemotiveerd.

Nu gaan we kijken hoe dat zit op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen. De eerste stelling die wij gaan gebruiken is de volgende: 'Ik maak genoeg huiswerk per dag'.

Stelling 1: 'Ik maak genoeg huiswerk per dag'

Wij verwachten dat er meer meisjes dan jongens zullen zijn die vinden dat zij genoeg huiswerk per dag maken. 'Genoeg' wil in deze context zeggen dat de leerlingen vinden dat zij niet minder, maar ook niet meer huiswerk hoeven te maken per dag. Het volgende hebben we gevonden.

51,5 % (36,6 + 14,9) van de jongens vindt dat hij genoeg huiswerk maakt per dag. Van de meisjes vindt 55,5 % (33,3 + 22,2) dat zij genoeg huiswerk maakt per dag (zie tabel 1). Hier zie je dus in terug dat het verschil tussen jongens en meisjes bij deze stelling niet spectaculair groot is. Ook lezen wij uit tabel 1 af dat meer jongens dan meisjes vinden dat zij niet genoeg huiswerk per dag maken.

In de tabel betekenen de cijfers in de eerste kolom het volgende:

- 1 = helemaal mee oneens
- 2 = mee oneens
- 3 = niet mee eens, niet mee oneens
- 4 = mee eens
- 5 = helemaal mee eens

De betekenis van deze cijfers: 1t/m5 (in de eerste kolom van de tabel) geldt voor alle tabellen in dit onderzoeksverslag. Indien er het cijfer 9 in de eerste kolom voorkomt, betekent dit dat een bepaald aantal leerlingen de vraag niet heeft ingevuld.

Linksboven in de eerste kolom staat de naam van het kenmerk dat we onderzocht hebben. In onderstaande tabel 1 is dat: 'Hwdag'. Dit is de afkorting van stelling 1 die wij zo hebben ingevoerd in het programma SPSS. Alle stellingen hebben wij een eigen afkorting gegeven zoals te zien zal zijn in de bijbehorende tabellen.

			Geslacht		Totaal
			Jongen	Meisje	Leerlingen
Hwda	1,00	Telling	16	5	21
		%	11,9%	4,6%	8,7%
	2,00	Telling	17	16	33
		%	12,7%	14,8%	13,6%
	3,00	Telling	32	27	59
		%	23,9%	25,0%	24,4%
	4,00	Telling	49	36	85
		%	36,6%	33,3%	35,1%
	5,00	Telling	20	24	44
		%	14,9%	22,2%	18,2%
Totaal		Telling	134	108	242
		%	100,0%	100,0%	100,0%

Tabel 1. Meningen van leerlingen uitgesplitst naar geslacht: ik maak genoeg huiswerk per dag

Over het algemeen kunnen we dus stellen dat op het gebied van huiswerk beide geslachten vinden dat zij genoeg huiswerk per dag maken (de meerderheid), maar dat er overwegend meer meisjes dan jongens zijn die vinden dat zij genoeg huiswerk per dag maken. Andersom zijn er meer jongens dan meisjes die vinden dat zij niet genoeg huiswerk maken. Onze verwachting, dat meisjes over het algemeen harder werken aan school, klopte dus. Nu moeten we er wel bij zeggen, dat er wel een verschil kan zitten in wat meisjes en jongens 'genoeg' vinden. Misschien vinden de meisjes wel 60 minuten besteden aan huiswerk genoeg en jongens maar 10 minuten. Laten we er voor het gemak van uit gaan dat meisjes en jongens evenveel minuten genoeg vinden.

We gaan nu kijken of er een significant verschil bestaat tussen de jongens en meisjes. We gebruiken hiervoor de chi-kwadraat.⁶

129 (85+44) Mensen waren het eens met de stelling van de in totaal 242 mensen. Daarvan zijn er 69 jongens en 60 meisjes. Als er geen verschil zou zitten wat betreft jongens en meisjes, dan zou 53.5% (69/129) jongen zijn en 46.5% (60/129) een meisje.

We delen nu deze percentages door 100, zodat we 1% uitrekenen.

$$53.5:100 = 0.535$$

$$46.5:100 = 0.465.$$

Vervolgens vermenigvuldigen we deze uitkomsten met het aantal mensen dat het eens waren met de stelling, namelijk 129.

$$0.535 \times 129 = 69.015$$

$$0.465 \times 129 = 59.985$$

De uitkomsten die we nu hebben gekregen, zijn de verwachte uitkomsten, namelijk als er geen onderscheid was tussen jongens en meisjes. Dit zijn dus niet de werkelijke uitkomsten. Van de werkelijke uitkomsten (zie tabel 2) trekken we deze uitkomsten af en vervolgens kwadrateren we die.

⁶ Slotboom, 2001; Baarda, de Goede & van Dijkum, 2003

$$(69-69.015)^2 = 81.270225$$

$$(60-57.53)^2 = 6.1009$$

Deze uitkomsten delen we weer door de verwachte uitkomsten en dit tellen we bij elkaar op.

$$81.270225:69.015 = 1.177$$

$$6.1009:57.53 = \frac{0.106}{1.28} = X^2$$

Om te berekenen of er significantie optreedt wordt niet alleen gekeken naar de Chi-kwadraat maar ook naar het aantal vrijheidsgraden. (df = degrees of freedom) Het aantal vrijheidsgraden is bij een kruistabel bepaald door het aantal kolommen minus 1 maal het aantal rijen minus 1:

$$df = (k-1)(r-1)$$

waarbij:

k= aantal kolommen

r= aantal rijen

p = de kans dat de afwijking op toeval berust.

De vrijheidstabel werkt als volgt: je hebt het aantal vrijheidsgraden zelf berekend, dit is een getal van 1 t/m 10. Je kijkt welke chi-kwadraat ernaast staat. Als de chi-kwadraat deze waarde heeft, of een kleine afwijking hiervan.

df	p
1	3.84
2	5.99
3	7.81
4	9.49
5	11.07
6	12.59
7	14.07
8	15.51
9	16.92
10	18.31

Naarmate er minder kolommen en rijen zijn, is het aantal vrijheidsgraden kleiner en de chi-kwadraat eerder significant.

Wij hebben berekend dat de Chi-kwadraat 0.19 is. Wij hebben in de kruistabel (zie onderstaand) 2 kolommen en 2 rijen. $Df = (2-1)(2-1) = 1$

We kijken in rij 1 van de vrijheidstabel, deze geeft aan 3.84. Onze uitkomst is dus een beetje significant.

Geslacht	Geobserveerd aantal	Verwacht aantal
Jongen	69	69.02
Meisje	60	59.99

Tabel 2 Geobserveerde en verwachte aantallen bij de stelling 'ik maak genoeg huiswerk per dag'

Stelling 2: 'Ik doe mijn uiterste best op school'

Bij de stelling 'ik doe mijn uiterste best op school' kwamen de volgende resultaten, zie onderstaande tabel. Wij hadden verwacht dat een groot percentage van de jongens 'oneens' zou zeggen en meer meisjes dan jongens 'mee eens' zouden zeggen. Als we kijken naar de getallen in de tabel kunnen we concluderen dat 61.9% (83 van 134) van de jongens het eens zijn met de stelling. 20.9% (28 van 134) zegt het niet eens en niet oneens te zijn en slechts 16.4% (22 van 134) zegt het oneens te zijn met de stelling. Onze verwachting over de jongens klopte dus niet: ruim meer dan de helft (61.9%) zegt zijn uiterste best te doen. Laten we dan naar de meisjes kijken. 67.9% (74 van 109) van de meisjes zegt het eens te zijn met de stelling. Dit is dus inderdaad een groter percentage dan bij de jongens, maar heel veel scheelt het niet. 24.7% (27 van 109) zegt het niet eens en niet oneens te zijn en slechts 7.3% (8 van de 109) zegt het oneens te zijn met de stelling. Dus onze tweede verwachting, meer meisjes dan jongens vinden dat zij hun uiterste best doen op school, klopte wel. Ook vindt een groter percentage van de jongens dan meisjes dat zij niet hun uiterste best doen op school. Ook dit hadden we verwacht.

		Geslacht		Totaal
		Jongen	Meisje	Leerlingen
Bestsch	1,00	9	1	10
	2,00	13	7	20
	3,00	28	27	55
	4,00	56	60	116
	5,00	27	14	41
	9,00	1	0	1
Totaal		134	109	243

Tabel 3. Meninge leerlingen uitgesplitst naar geslacht: ik doe mijn uiterste best op school

Om te kijken of de uitkomsten betekenisvol zijn en niet op het toeval berusten, gaan we weer kijken of er een significant verschil is tussen jongens en meisjes. We gaan dit weer aanpakken door chi-kwadraat te berekenen. Zie bijlage 5; tabel A. Bij deze tabel bleek onze uitkomst niet significant te zijn.

Nu is het wel interessant om te kijken of de meningen per klas heel erg verschillen. Daarom hebben we in een kruistabel alle klassen onder elkaar uitgezet. In de eerste klas zegt 88.2% (15 van 17) van de jongens en 88.8% (8 van 9) van de meisjes zijn uiterste best te doen. In de tweede klas zegt 86.2% van de jongens (25 van 29) zijn uiterste best te doen en 63.6% (14 van 22) van de meisjes. In de derde klas zien we dat 56% (14 van 25) van de jongens en 72% (18 van 25) meisjes hun uiterste best zegt te doen. In de vierde klas vindt 60.7% (17 van 28) van jongens en 60% (9 van 15) van de meisjes dat ze hun uiterste best doen. In de vijfde klas gaan deze percentages verder naar beneden, slechts 30% (6 van 20) van de jongens zegt zijn uiterste best te doen maar de meisjes staan toch weer sterk met 77.7% (14 van 18) dat het ermee eens is. In de zesde klas tenslotte, vindt 40% (6 van 15) van de jongens dat hij zijn uiterste best doet en 55% (11 van 20) van de meisjes. Hieruit kunnen we dus concluderen dat leerlingen in de onderbouw over het algemeen harder hun best doen dan leerlingen in de bovenbouw. Vooral bij de jongens zijn de verschillen groot.

Klas			Geslacht		Totaal Leerlingen
			Jongen	Meisje	
1,00	Bestsch	1,00	1	0	1
		3,00	1	1	2
		4,00	6	6	12
		5,00	9	2	11
		Totaal	17	9	26
2,00	Bestsch	2,00	1	1	2
		3,00	3	7	10
		4,00	13	10	23
		5,00	12	4	16
		Totaal	29	22	51
3,00	Bestsch	1,00	2	0	2
		2,00	2	2	4
		3,00	6	5	11
		4,00	13	16	29
		5,00	1	2	3
		9,00	1	0	1
		Totaal	25	25	50
4,00	Bestsch	1,00	3	0	3
		2,00	3	1	4
		3,00	5	5	10
		4,00	15	8	23
		5,00	2	1	3
		Totaal	28	15	43
5,00	Bestsch	1,00	1	0	1
		2,00	5	1	6
		3,00	8	3	11
		4,00	5	12	17
		5,00	1	2	3
Totaal	20	18	38		
6,00	Bestsch	1,00	2	1	3
		2,00	2	2	4
		3,00	5	6	11
		4,00	4	8	12
		5,00	2	3	5
Totaal	15	20	35		

Tabel 4. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: ik doe mijn uiterste best op school

Stelling 3: 'Ik doe goed mijn best op school'

We hebben vervolgens de stelling: 'Ik doe mijn uiterste best op school' iets veranderd naar: 'Ik doe goed mijn best op school' om te kijken of er bij deze twee stellingen heel andere resultaten uit zouden komen.

We zien ten eerste al een verschil tussen jongens en meisjes. 10.4% (14 van 134) van de jongens is het oneens met de stelling en zegt dus niet goed zijn best te doen op school. 21.6% (29 van 134) weet het niet en 67.9% (91 van 134) is het eens met de stelling en doet naar zijn zeggen goed zijn best op school. Van de meisjes is slechts 2.7% (3 van 108) het oneens met de stelling, 18.5% (20 van 108) weet het niet en 78.7% (85 van 108) is het eens met de stelling en doet naar haar eigen zeggen goed haar best op school. Op dit gebied is er dus wel een verschil tussen meisjes en jongens. Ruim 10% meer meisjes dan jongens vindt dat zij goed haar best doet op school.

		Geslacht		Totaal
		Jongen	Meisje	
Gsch	1,00	6	1	7
	2,00	8	2	10
	3,00	29	20	49
	4,00	57	62	119
	5,00	34	23	57
Totaal		134	108	242

Tabel 5. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: ik doe goed mijn best op school

We gaan weer onderzoeken of er hier een significant verschil bestaat tussen meisjes en jongens, met andere woorden, we gaan bepalen hoe groot de kans is dat de gevonden verschillen op toeval berusten. Voor de chi-kwadraat berekening, zie bijlage 5; tabel B. Bij deze tabel vonden we dat onze uitkomst niet significant was.

Stelling 4: 'Ik leer tussen de nul tot één uur voor een proefwerk'

Een ander aspect dat meespeelt in de studie-inzet c.q. motivatie van meisjes en jongens op school en hoezeer zij hun best doen, is de hoeveelheid tijd die zij aan het leren van proefwerken besteden.

In tabel 6 staan de resultaten weergegeven van de antwoorden van de jongens en meisjes op de stelling: 'Ik leer tussen nul tot één uur voor een proefwerk.'

Van de jongens is 24.4% (31 van 127) het eens en 55.9% het oneens met de stelling. Van de meisjes is 24.5% (25 van 102) het eens en 60.7% (62 van 102) het oneens met de stelling. Ongeveer evenveel jongens als meisjes leren dus nul tot één uur voor een proefwerk, maar er zijn wel meer meisjes dan jongens die het oneens zeggen te zijn met de stelling dat ze tussen de nul tot één uur leren voor een proefwerk.

		Geslacht		Totaal
		Jongen	Meisje	
Eenp	1,00	43	44	87
w	2,00	28	18	46
	3,00	25	15	40
	4,00	17	13	30
	5,00	14	12	26
Totaal		127	102	229

Tabel 6. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: ik leer tussen de nul en één uur voor een proefwerk

Stelling 5: 'Ik leer tussen de één tot twee uur voor een proefwerk'

Om te kijken hoeveel meisjes en jongens tussen de één en twee uur leren voor een proefwerk, hebben we de leerlingen de stelling voorgelegd: 'Ik leer tussen de één tot twee uur voor een proefwerk.' De resultaten staan weergegeven in onderstaande tabel.

We kunnen zien dat van de jongens 35.6% (46 van 129) het oneens is met de stelling. 38.7% (50 van 129) is het eens met de stelling en 25.5% (33 van 129) zegt het niet te weten. Van de meisjes zegt 31.4% (32 van 102) het oneens te zijn met de stelling: 'ik leer tussen de één tot twee uur voor een proefwerk.' 15.6% (16 van 102) zegt het niet te weten en 52.9% (54 van 102) zegt het eens te zijn met de stelling en dus tussen de één en twee uur leert voor een proefwerk.

		Geslacht		Totaal
		Jongen	Meisje	Leerlingen
Tweepl w	1,00	27	23	50
	2,00	19	9	28
	3,00	33	16	49
	4,00	31	41	72
	5,00	19	13	32
Totaal		129	102	231

Tabel 7. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: ik leer tussen de één en twee uur voor een proefwerk

Stelling 6: 'Ik leer meer dan twee uur voor een proefwerk'

Tot slot kunnen er ook leerlingen zijn die langer dan twee uur leren voor een proefwerk. Daarom hebben we de leerlingen de stelling voorgelegd: 'Ik leer meer dan twee uur voor een proefwerk.' In tabel 8 staan weer de resultaten weergegeven.

Van de jongens zegt 39.4 (52 van 132) het oneens te zijn met de stelling. 14.4% (19 van 132) zegt het niet te weten en 46.2% (61 van 132) zegt inderdaad meer dan twee uur voor een proefwerk te leren.

Kijkende naar de antwoorden van de meisjes: 29.8% (31 van 104) zegt het oneens te zijn met de stelling. 16.3% (17 van 104) weet het niet en 53.8% (56 van 104) leert inderdaad meer dan twee uur voor een proefwerk.

		Geslacht		Totaal
		Jongen	Meisje	Leerlingen
Tweepl w	1,00	37	15	52
	2,00	15	16	31
	3,00	19	17	36
	4,00	28	26	54
	5,00	33	30	63
Totaal		132	104	236

Tabel 8. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: ik leer meer dan twee uur voor een proefwerk

We gaan nu de uitkomsten vergelijken om te kijken of er verschil is in het aantal uren dat jongens leren voor een proefwerk en het aantal uren dat meisjes leren voor een proefwerk. Bij de stelling: 'ik leer tussen de nul tot één uur voor een proefwerk' was 24.4% van de jongens en 24.5% van de meisjes het eens met de stelling. Bij de stelling: 'ik leer tussen de één tot twee uur voor een proefwerk' zei 38.7% van de jongens en 52.9% van de meisjes inderdaad tussen de één tot twee uur te leren voor een proefwerk. Bij de stelling: 'ik leer meer dan twee uur voor een proefwerk', zei 46.2% van de jongens en 53.8% van de meisjes het met de stelling eens te zijn.

Over het algemeen kunnen we dus stellen een minderheid van de jongens en meisjes tussen de nul tot één uur leren voor een proefwerk. Dan is er bij de meisjes maar een klein verschil in het percentage dat tussen de één en twee uur leert voor een proefwerk en het percentage dat meer dan twee uur leert; de percentages gaan ongeveer gelijk op. Bij de jongens is er wel een verschil. De meeste jongens leren meer dan twee uur voor een proefwerk, maar dat percentage is wel nog steeds kleiner dan het percentage meisjes dat meer dan twee uur leert voor een proefwerk. Over het algemeen leren meisjes dus langer dan jongens voor een proefwerk.

Stelling 7: 'Ik vind het leuk om naar school te gaan'

Op de stelling 'ik vind het leuk om naar school te gaan', reageren de klassen ook weer verschillend. (Zie tabel 9) In klas 1 vindt 64.7% van de jongens het leuk om naar school te gaan tegenover 79.6% van de meisjes. In klas 2 vindt 48.2% van de jongens het leuk om naar school te gaan tegenover 63.6% van de meisjes. In de derde klas vindt 36% van de jongens en 40% van de meisjes het leuk om naar school te gaan. In de vierde klas vindt 35.7% van de jongens school nog leuk en 57.1% van de meisjes. In de vijfde zien we echt een groot verschil: in deze jaarlaag zegt 40% van de jongens school leuk te vinden tegenover 77.8% van de meisjes. In de laatste klas vinden weer meer jongens school leuk: 86.7% is het hiermee eens tegenover 70% van de meisjes.

Het is een 'leuke' ontwikkeling om te bestuderen. In de eerste klas vinden zowel jongens als meisjes school nog leuk, in de tweede klas nemen deze percentages allebei ongeveer evenveel af. In de derde klas dalen deze percentages nog meer. In de vierde klas komt er voor de meisjes weer een stijgende lijn, meer dan de helft vindt het leuk om naar school te gaan maar het percentage jongens dat het leuk vindt om naar school te gaan daalt nog verder. In de vijfde klas komt hier weer een verschil in: meer jongens vinden het leuk om naar school te gaan dan in de vierde klas, maar nog steeds vindt meer dan de helft het niet leuk. De meisjes in de vijfde klas vormen het grootste percentage dat het leuk vindt om naar school te gaan. In de laatste klas stijgt het aantal jongens dat het leuk vindt om naar school te gaan weer heel sterk en bij de meisjes neemt het ietsje af ten opzichte van de vijfde klas.

Klas				Geslacht		Totaal
				Jongen	Meisje	
1,00	Leuksch	2,00	Telling	1	0	1
		%		5,9%	,0%	3,8%
		3,00	Telling	5	2	7
		%		29,4%	22,2%	26,9%
		4,00	Telling	8	5	13
	%		47,1%	55,6%	50,0%	
		5,00	Telling	3	2	5
		%		17,6%	22,2%	19,2%
		Totaal	Telling	17	9	26
		%		100,0%	100,0%	100,0%
2,00	Leuksch	1,00	Telling	1	0	1
		%		3,4%	,0%	2,0%
		2,00	Telling	1	1	2
		%		3,4%	4,5%	3,9%
		3,00	Telling	13	7	20
	%		44,8%	31,8%	39,2%	
		4,00	Telling	13	13	26
		%		44,8%	59,1%	51,0%
		5,00	Telling	1	1	2
		%		3,4%	4,5%	3,9%
		Totaal	Telling	29	22	51
		%		100,0%	100,0%	100,0%
3,00	Leuksch	1,00	Telling	2	0	2
		%		8,0%	,0%	4,0%
		2,00	Telling	6	3	9
		%		24,0%	12,0%	18,0%
		3,00	Telling	8	12	20
	%		32,0%	48,0%	40,0%	
		4,00	Telling	9	10	19
		%		36,0%	40,0%	38,0%
		Totaal	Telling	25	25	50
		%		100,0%	100,0%	100,0%
4,00	Leuksch	1,00	Telling	1	1	2
		%		3,6%	7,1%	4,8%
		2,00	Telling	4	0	4
		%		14,3%	,0%	9,5%
		3,00	Telling	13	5	18
	%		46,4%	35,7%	42,9%	
		4,00	Telling	10	7	17
		%		35,7%	50,0%	40,5%
		5,00	Telling	0	1	1
		%		,0%	7,1%	2,4%
		Totaal	Telling	28	14	42
		%		100,0%	100,0%	100,0%
5,00	Leuksch	1,00	Telling	1	0	1
		%		5,0%	,0%	2,6%
		2,00	Telling	3	2	5
		%		15,0%	11,1%	13,2%
		3,00	Telling	8	2	10
	%		40,0%	11,1%	26,3%	
		4,00	Telling	8	13	21
		%		40,0%	72,2%	55,3%
		5,00	Telling	0	1	1
		%		,0%	5,6%	2,6%
		Totaal	Telling	20	18	38
		%		100,0%	100,0%	100,0%
6,00	Leuksch	2,00	Telling	0	2	2
		%		,0%	10,0%	5,7%
		3,00	Telling	2	4	6
		%		13,3%	20,0%	17,1%
		4,00	Telling	10	14	24
	%		66,7%	70,0%	68,6%	
		5,00	Telling	3	0	3
		%		20,0%	,0%	8,6%
		Totaal	Telling	15	20	35
		%		100,0%	100,0%	100,0%

Tabel 9. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: ik vind het leuk om naar school te gaan

(Ongeoorloofde) absentie van de leerlingen in het schooljaar 2008-2009

Wij hebben ook gebruik gemaakt van de leerlingenadministratie van het Stedelijk Gymnasium Nijmegen. Dat geeft een overzicht van alle ongeoorloofde afwezigheid van de leerlingen van het schooljaar 2008-2009. Hiermee proberen we een link te leggen met de studie-inzet c.q. motivatie van de leerlingen. Er zijn verschillende mogelijkheden om ongeoorloofd afwezig te zijn, zoals 'geen goede reden', 'gebeld, maar geen gehoor' of bijvoorbeeld 'spijbelen'. Wij gaan ons alleen toespitsen op het spijbelen, dit zijn de gevallen die bekend zijn als hebben gespijbeld en waarvan dit ook is geconstateerd. We laten de 'geen reden' dus buiten beschouwing, want van die leerlingen weet de school niet met zekerheid of ze gespijbeld hebben. Uit ons onderzoek, zie bijlage 4, is gebleken dat er 405 meisjes waren die één of meer keer hebben gespijbeld. Bij de jongens was dit aantal 697. Nu zeggen deze aantallen vrij weinig als we niet weten hoeveel leerlingen er in het schooljaar 2008-2009 op school zaten en hoeveel procent hiervan meisjes of jongens waren. Daarom hebben we dit uitgezocht. Er zaten in 2008-2009 1356 leerlingen op school, waarvan 731 jongens en 625 meisjes. $731:1356 = 53.9\%$ jongens en $625:1356 = 46.1\%$ meisjes.

Er zaten dus wel meer jongens op school dan meisjes, maar als je het procentueel bekijkt waren er 405 meisjes van de 625 die één of meer keer hadden gespijbeld. Dit is dus $405:625 = 65\%$. En van de jongens waren er 697 van de 731 jongens die één of meer keer hadden gespijbeld. Dit is dus $697:731 = 95.3\%$.

Een aanzienlijk groter percentage van de jongens spijbelt dus dan van de meisjes.

Ook is gebleken dat de jongens die spijbelen dit over het algemeen vaker doen dan de meisjes die spijbelen. De meisjes herhalen hun 'foute' gedrag dus over het algemeen minder dan de jongens. De motivatie om naar school te gaan is, als we kijken naar het aantal spijbelaars onder de jongens en meisjes, groter bij de meisjes dan bij de jongens.

In de volgende paragraaf zetten we kort de conclusies van de deelvraag onder elkaar.

2.2 Conclusie deelvraag 1

De deelvraag van dit eerste hoofdstuk luidde:

Wat zijn verschillen tussen jongens en meisjes in studie-inzet in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen?

We hebben de volgende stellingen gebruikt om deze deelvraag te kunnen beantwoorden:

- 1) 'Ik maak genoeg huiswerk per dag'.
Bij deze stelling hebben wij de volgende conclusie kunnen trekken:
Op het gebied van huiswerk maken kunnen wij stellen dat zowel meisjes als jongens over het algemeen vinden dat zij genoeg huiswerk per dag maken (beiden de meerderheid) maar het percentage meisjes dat dit vindt, is groter dan het percentage jongens.
- 2) 'Ik doe mijn uiterste best op school'.
Uit de resultaten bij deze stelling hebben wij het volgende geconcludeerd:
Meer meisjes dan jongens waren het eens met deze stelling, van de meisjes zei namelijk 67.9% het eens te zijn en van de jongens was dit 61.9%. Meer meisjes dan jongens vinden dus dat zij hun uiterste best doen op school en meer jongens dan meisjes vinden dat zij niet hun uiterste best doen op school.
- 3) 'Ik doe goed mijn best op school'.
Bij deze stelling hebben we het volgende geconcludeerd:
Beiden geslachten vonden dat zij goed hun best deden op school, bij beiden geslachten namelijk de meerderheid. Maar ook bij deze stelling zagen wij weer iets opvallends: ruim 10% meer meisjes dan jongens is het eens met de stelling.
- 4) 'Ik leer tussen nul tot één uur voor een proefwerk'.
Uit de resultaten van deze stelling hebben wij het volgende geconcludeerd:
Ongeveer evenveel meisjes als jongen leren tussen de nul tot één uur voor een proefwerk. Bij beide geslachten is dit de minderheid, namelijk 24.4% en 24.5%
- 5) 'Ik leer tussen de één en twee uur voor een proefwerk.'
Bij deze stelling hebben wij het volgende kunnen concluderen:
38.7% van de jongens is het hiermee eens tegenover 52.9% van de meisjes. Meer meisjes dan jongens zegt dus tussen de één en twee uur te leren voor een proefwerk.
- 6) 'Ik leer meer dan twee uur voor een proefwerk.'
Bij deze stelling kunnen wij de volgende conclusie trekken:
46.2% van de jongens zegt inderdaad meer dan twee uur voor een proefwerk te leren, tegenover 53.8% van de meisjes. Meisjes zeggen dus over het algemeen langer voor een proefwerk te leren dan de jongens.
- 7) 'Ik vind het leuk om naar school te gaan'.
Bij deze stelling hebben we per klas gekeken wat de resultaten waren. Uiteindelijk konden we het volgende zeggen:
In de eerste klas vinden zowel jongens als meisjes school nog leuk, in de tweede klas nemen deze percentages allebei ongeveer evenveel af. In de derde klas dalen deze percentages nog meer. In de vierde klas komt er voor de meisjes weer een stijgende lijn, maar het percentage jongens dat het leuk vindt om naar school te gaan daalt nog

verder. In de vijfde klas komt hier weer een verschil in, meer jongens vinden het leuk om naar school te gaan dan in de vierde klas, maar nog steeds vindt meer dan de helft het niet leuk. In de laatste klas stijgt het aantal jongens dat het leuk vindt om naar school te gaan weer heel sterk en bij de meisjes neemt het ietsje af ten opzichte van de vijfde klas.

Wat zijn verschillen tussen jongens en meisjes in studie-inzet (deelvraag 1)? Wij zeggen dus, gezien het bovenstaande, dat de meisjes over het algemeen meer aan school doen dan de jongens. Het percentage meisjes dat 'mee eens' zegt, is bij bijna alle stellingen groter dan het percentage jongens dat het met de stelling eens is. Ook zien we dat meisjes over het algemeen langer leren voor een proefwerk dan jongens en dat meer meisjes dan jongens vinden dat zij genoeg huiswerk maken per dag. Ook zien we een verschil tussen de meisjes en jongens bij de vraag of ze het leuk vinden om naar school te gaan, jongens vinden het namelijk langer niet leuk om naar school te gaan dan meisjes. Ook is gebleken uit de leerlingenadministratie dat de meer jongens spijbelen dan meisjes en dit gedrag ook vaker herhalen.

In het volgende hoofdstuk gaan we de verschillen in behandeling van jongens tegenover meisjes bespreken en een conclusie trekken voor de beantwoording van (het eerste deel van) deelvraag 2.

3. Verschillen in behandeling van jongens versus meisjes

De tweede deelvraag die we willen beantwoorden is de vraag:

In hoeverre wordt er onderscheid gemaakt tussen de behandeling van jongens versus meisjes in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen?

We kijken daarbij vooral naar de behandeling van leerlingen door docenten in onderwijssituaties. Veel stellingen vragen naar ervaringen die betrekking hebben op de behandeling van de leerling zelf, de eigen persoon. De direct op de eigen persoon gerichte stellingen zijn te herkennen aan het woordje 'ik of 'mij' in de stelling (bijv. Als *ik* vragen heb, dan...). Andere stellingen vragen de mening van leerlingen over behandeling van meisjes/jongens meer in zijn algemeenheid.

Gezien de grote omvang van de informatie over het verschil in behandeling van jongens en meisjes, hebben wij ervoor gekozen om de verkregen resultaten in twee verschillende hoofdstukken te rapporteren. In dit hoofdstuk zullen wij de behandeling en het beeld van jongens en meisjes in het algemeen behandelen (inclusief een korte conclusie in de laatste paragraaf) en in het volgende hoofdstuk (hoofdstuk 4) zullen we meer ingaan op de ervaringen die direct gericht zijn op de eigen persoon.

We willen dus weten of de behandeling verschillend is en afhangt van geslacht van de leerling. Het is dan relevant om te kijken naar wat voor beeld docenten hebben van de leerlingen. Uit onderzoek in het onderwijs is namelijk gebleken dat er toch nog wel vooroordelen meespelen in de interactie tussen leerlingen en docenten.⁷ Van meisjes wordt vaak verwacht dat zij sociaal sterk zijn en dat zij alles heel goed overwogen zeggen. Van jongens wordt vaak gedacht dat zij dingen er vaker zomaar uitflappen, dat ze druk en luidruchtig zijn en vaak de aandacht trekken. Met deze vooroordelen is het ook logisch dat leraren en leraressen anders reageren op meisjes dan op jongens, of andersom. Jongens bijvoorbeeld worden vaker aangesproken op hun gedrag voordat er consequenties volgen dan meisjes. Dit alleen al omdat er van de jongens wordt verwacht dat zij vaker hun mond zomaar zullen open trekken dan meisjes. Een ander vooroordeel is dat jongens beter leiding kunnen geven en meisjes beter kunnen samenwerken. Al deze vooroordelen zorgen in de klas voor een andere manier van benadering en behandeling van de leerlingen. Bij een onderzoek door RoSa, documentatiecentrum en Archief voor Gelijke Kansen, Feminisme en Vrouwenstudies, werd geconstateerd dat:

- 1) Jongens meer vragen kregen dan meisjes;
- 2) Andere soort vragen werden gesteld: jongens meer denkvragen, meisjes meer herhalings- en kennisvragen.
- 3) Meisjes kregen meer en langere leesbeurten.
- 4) Jongens namen vaker en sneller spontaan de beurt dan meisjes.
- 5) Jongens namen vaker en sneller spontaan het woord dan meisjes;
- 6) Probleemoplossend denken: meisjes kregen meer oplossingen aangereikt/jongens kregen meer tijd en ruimte om zelf tot oplossing te komen;
- 7) Verschillende feedback: meisjes kregen complimenten omdat ze ijverig, zorgzaam en sociaal zijn. Jongens ontvingen complimenten voor hun intellectuele capaciteiten, zin voor initiatief, zelfstandigheid en leidinggevende kwaliteiten.
- 8) Bijsturen: jongens werden er vaker op gewezen dan meisjes dat ze zich aan de regels moeten houden en meisjes werden op strengere toon berispt.

Meestal zijn docenten zich zelf niet bewust van het feit dat ze jongens en meisjes op een andere manier behandelen, maar ze kleuren wel het verwachtingspatroon van de docent(e) en

⁷ http://www.rosadoc.be/joomla/index.php/onderwijs/gender_in_de_klas/gender_in_de_klas.html. Laatst geraadpleegd op: 21 augustus 2009.

zo dus de behandeling, en leerlingen gaan zichzelf vaak ook gedragen naar het verwachtingspatroon.

Nu gaan we kijken of de resultaten uit het onderzoek van RoSa in overeenstemming zijn met het gedrag van jongens en meisjes op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen.

3.1 Behandeling en beeld in het algemeen

Stelling 8: ‘Meisjes maken het meeste lawaai in de klas’ &

stelling 9: ‘Jongens maken het meeste lawaai in de klas’

We hebben de leerlingen onder andere de volgende stellingen voorgelegd: ‘Meisjes maken het meeste lawaai in de klas’ en ‘jongens maken het meeste lawaai in de klas.’ We moeten ons bij deze vraag wel bedenken dat de antwoorden ‘subjectief’ zijn gegeven. Als je meisjes én jongens vraagt een reactie te geven op stellingen die tezamen wijzen op welk geslacht het meeste lawaai maakt in de klas, kunnen ze natuurlijk allebei naar het andere geslacht wijzen.

Eerst gaan we kijken naar de stelling: ‘Meisjes maken het meeste lawaai in de klas’, zie tabel 10. Van de jongens zegt 40.3% (54 van 134) het oneens te zijn met de stelling, 37.3% (50 van 134) zegt het niet te weten en 22.4% (30 van 134) is het eens met de stelling. Van de meisjes is 45.2% (48 van 106) het oneens met de stelling, 7.5% (8 van 106) is het eens met de stelling en 47.1% (50 van 106) weet het niet. Over het algemeen kunnen we hier dus uit concluderen dat zowel meisjes als jongens niet vinden dat meisjes het meeste lawaai maken in de klas.

	Geslacht		Totaal
	Jongen	Meisje	Leerling en
	Mlawaai		
1,00	22	10	32
2,00	32	38	70
3,00	50	50	100
4,00	20	7	27
5,00	10	1	11
Totaal	134	106	240

Tabel 10. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: meisjes maken het meeste lawaai in de klas

Nu gaan we kijken naar wat beiden geslachten zeggen over het lawaai dat jongens in de klas maken, zie tabel 11. Van de jongens zegt 37.1% (50 van 134) het eens te zijn met de stelling: ‘Jongens maken het meeste lawaai in de klas’, 20.9% (28 van 134) zegt dat jongens niet het meest lawaai in de klas maken en 41.7% (56 van 134) weet het niet. Van de meisjes zegt 34.5% (37 van 107) het ermee eens te zijn dat jongens het meeste lawaai in de klas maken. 48.5% (52 van 107) weet het niet en 16.8% (18 van 107) zegt het oneens te zijn met de stelling.

		Geslacht		Totaal
		Jongen	Meisje	Leerling en
		Jlawaa	1,00	11
i	2,00	17	11	28
	3,00	56	52	108
	4,00	33	30	63
	5,00	17	7	24
Totaal		134	107	241

Tabel 11. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: jongens maken het meeste lawaai in de klas

Zowel bij de stelling: ‘meisjes maken het meeste lawaai in de klas’ als bij de stelling: ‘jongens maken het meeste lawaai in de klas’ zijn de percentages van de leerlingen die het eens zijn met de stellingen, niet groot. 40.3% (54 van 134) van de jongens en 45.2% (48 van 106) van de meisjes is het er niet mee eens dat meisjes het meeste lawaai maken in de klas. 20.9% (28 van 134) van de jongens en 16.8% (18 van 107) van de meisjes is het er niet mee eens dat jongens het meeste lawaai maken in de klas. Dus over het algemeen kunnen we wel stellen dat er meer meisjes en jongens zijn die vinden dat jongens het meeste lawaai maken in de klas, dan dat er meisjes en jongens zijn die vinden dat meisjes het meeste lawaai maken in de klas.

Stelling 10: ‘Op onze school krijgen meisjes eerder complimenten over hun werk dan jongens’

We hebben de leerlingen de volgende stelling voorgelegd: ‘Op onze school krijgen meisjes eerder complimenten over hun werk dan jongens’. Met deze stelling hebben we rechtstreeks aan de leerlingen gevraagd naar hun mening over de mate waarin onderscheid wordt gemaakt tussen jongens en meisjes in de klas, zie tabel 12.

35.1% (46 van 131) van de jongens is het oneens en vindt dus niet dat meisjes eerder complimenten over hun werk krijgen dan jongens. 42.7% van de jongens zegt het niet te weten (56 van de 131) en 22.1% (29 van de 131) zegt dat meisjes inderdaad eerder dan jongens complimenten krijgen over hun werk. Een redelijk groot percentage dus. Bij de meisjes liggen deze percentages, opmerkelijk, wel iets anders. 53.7% (57 van de 106) is het oneens met de stelling en vindt dus dat meisjes niet eerder complimenten over hun werk krijgen dan jongens. 34.9% weet het niet (37 van de 106) en 11.3% (12 van de 106) is het eens met de stelling.

We hadden al verwacht dat de percentages van de jongens op dit gebied zouden verschillen met die van de meisjes. Als meisje zijnde is het moeilijker om bij deze stelling objectief te blijven en je niet aangevallen of bevoordeeld te voelen. Waarschijnlijk daarom zullen er minder jongens dan meisjes het oneens zijn met deze stelling.

		Geslacht		Totaal Leerlingen
		Jongens	Meisjes	
Mcomp	1,00	30	22	52
1	2,00	16	35	51
	3,00	56	37	93
	4,00	26	11	37
	5,00	3	1	4
Totaal		131	106	237

Tabel 12. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: op onze school krijgen meisjes eerder complimenten over hun werk dan jongens

Ook bij deze stelling gaan we kijken of de resultaten betekenisvol (significant) zijn. We hebben hiervoor chi-kwadraat weer berekend. Zie bijlage 5; tabel C. Onze uitkomst bleek niet significant te zijn.

Stelling 11: 'Meisjes worden eerder aangesproken op hun slechte gedrag in de klas dan jongens' &

Stelling 12: 'Jongens worden eerder aangesproken op hun slechte gedrag in de klas dan meisjes'

De resultaten van de meningen van leerlingen op deze twee stellingen staan in onderstaande tabellen. Hierin kun je aflezen dat vrijwel niemand vindt dat meisjes eerder worden aangesproken op hun slechte gedrag dan jongens, namelijk nog geen drie procent. Daarentegen wordt er wel gezegd dat jongens eerder worden aangesproken op slecht gedrag dan meisjes, bijna 50 procent is het met de stelling eens. Onder de tabellen staan twee bijbehorende histogrammen, die een snel, overzichtelijk beeld geven van deze resultaten.

mjgedrag

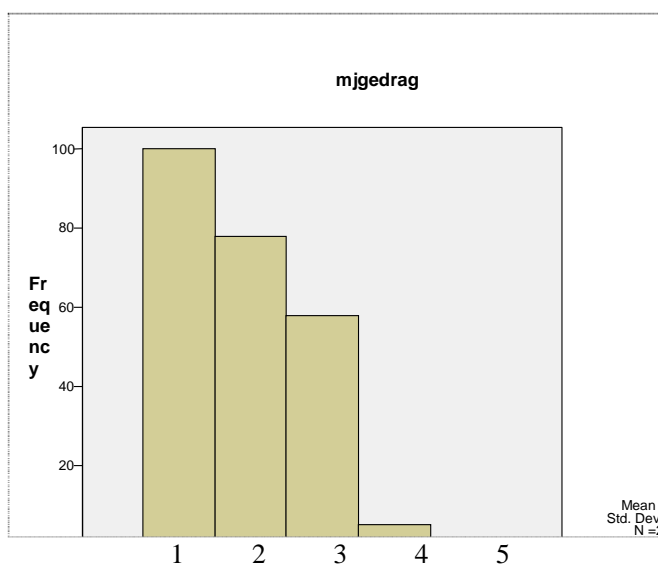
	Leerlingen	Percentage	Geldig Percentage	Cumulatief percentage
1,00	100	41,2	41,2	41,2
2,00	78	32,1	32,1	73,3
3,00	58	23,9	23,9	97,1
4,00	5	2,1	2,1	99,2
5,00	2	,8	,8	100,0
Totaal	243	100,0	100,0	

Tabel 13. Meningen leerlingen: meisjes worden eerder aangesproken op hun slechte gedrag in de klas dan jongens

jmgedrag

	Leerlingen	Percentage	Geldig percentage	Cumulatief percentage
1,00	28	11,5	11,6	11,6
2,00	32	13,2	13,3	24,9
3,00	63	25,9	26,1	51,0
4,00	89	36,6	36,9	88,0
5,00	29	11,9	12,0	100,0
Totaal	241	99,2	100,0	
9,00	2	,8		
Totaal	243	100,0		

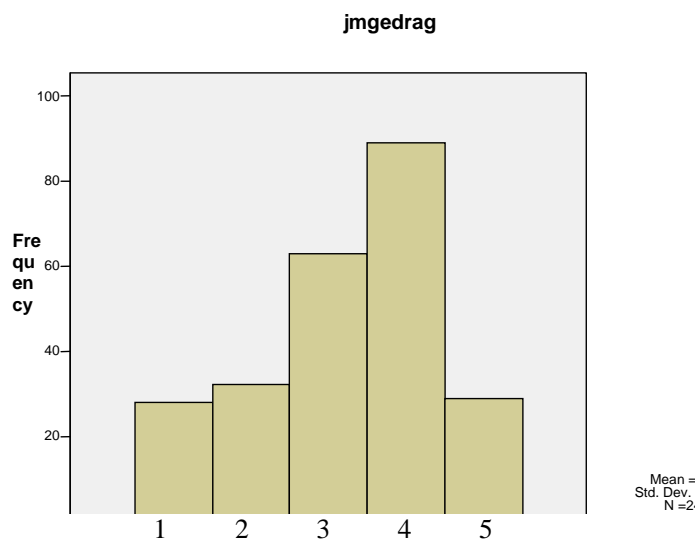
Tabel 14. Meningen leerlingen: jongens worden eerder aangesproken op hun slechte gedrag in de klas dan meisjes

Y-as: aantal leerlingen.

X-as: gegeven antwoorden (uitleg cijfers: zie pagina 6).

Figuur 2. Histogram meningen leerlingen: meisjes worden eerder aangesproken op hun slechte gedrag in de klas dan jongens

Y-as: aantal leerlingen.

X-as: gegeven antwoorden (uitleg cijfers: zie pagina 6).

Figuur 3. Histogram meningen leerlingen: jongens worden eerder aangesproken op hun slechte gedrag in de klas dan meisjes

Bovenstaande tabellen en histogrammen geven de resultaten weer van alle leerlingen bij elkaar. Maar wat nu écht interessant is bij de bijbehorende stellingen, is hoe jongens en meisjes apart van elkaar hier tegen aankijken. We vergelijken dus nu de stellingen in onderstaande kruistabellen met onderscheid in geslacht. In de eerste kruistabel lezen we af dat 79,8 (52,2 + 27,6) procent van de jongens het oneens is met de stelling dat meisjes eerder worden aangesproken op hun slechte gedrag dan jongens. Daarentegen vindt 65,1 (27,5 + 37,6) procent van de meisjes dit. De meisjes vinden dus vaker dan de jongens dat zij eerder worden aangesproken op hun slechte gedrag. In de tweede kruistabel lezen we af dat 56,3 (39,8 + 16,5) procent van de jongens vindt dat zij eerder dan de meisjes worden aangesproken op slecht gedrag. 39,8 (33,3 + 6,5) procent van de meisjes vindt dat jongens eerder worden aangesproken op slecht gedrag dan de meisjes.

Als we de tabellen vergelijken zien we dus dat de meeste leerlingen vinden dat jongens eerder worden aangesproken op hun slechte gedrag dan meisjes.

mjgedrag * gesl kruistabel

			Geslacht		Totaal
			Jongen	Meisje	
mjgedrag	1,00	Telling	70	30	100
		%	52,2%	27,5%	41,2%
	2,00	Telling	37	41	78
		%	27,6%	37,6%	32,1%
	3,00	Telling	22	36	58
		%	16,4%	33,0%	23,9%
	4,00	Telling	3	2	5
		%	2,2%	1,8%	2,1%
	5,00	Telling	2	0	2
		%	1,5%	,0%	,8%
Totaal	Telling	134	109	243	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tabel 15. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: meisjes worden eerder aangesproken op hun slechte gedrag in de klas dan jongens

jmgedrag * gesl kruistabel

			Geslacht		Totaal
			Jongen	Meisje	
jmgedrag	1,00	Telling	16	12	28
		%	12,0%	11,1%	11,6%
	2,00	Telling	13	19	32
		%	9,8%	17,6%	13,3%
	3,00	Telling	29	34	63
		%	21,8%	31,5%	26,1%
	4,00	Telling	53	36	89
		%	39,8%	33,3%	36,9%
	5,00	Telling	22	7	29
		%	16,5%	6,5%	12,0%
Totaal	Telling	133	108	241	
	%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tabel 16. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: jongens worden eerder aangesproken op hun slechte gedrag in de klas dan meisjes

In de volgende paragraaf gaan we de conclusie trekken van het eerste deel van deelvraag 2.

3.2 Conclusie deelvraag 2 (eerste deel)

We herhalen eerst onze deelvraag 2: *In hoeverre wordt er onderscheid gemaakt tussen de behandeling van jongens versus meisjes in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen?*

We gaan de stellingen en de conclusies die wij in dit eerste deel van de deelvraag hebben gebruikt ter overzicht nog even op een rijtje zetten:

1) 'Meisjes maken het meeste lawaai in de klas'

Bij deze stelling kwamen wij tot de volgende conclusie:

Zowel meisjes (met 7.5%) als jongens (met 22.4%) vonden niet dat meisjes het meeste lawaai in de klas maken.

2) 'jongens maken het meeste lawaai in de klas.'

Bij deze stelling zijn wij tot de volgende conclusie gekomen:

Van de meisjes vindt 34.5% dat jongens inderdaad het meeste lawaai maken in de klas en van de jongens vindt 37.1% dit. Er zijn dus meer meisjes en jongens die vinden dat jongens het meeste lawaai maken dan dat er meisjes en jongens zijn die vinden dat meisjes het meeste lawaai maken in de klas.

3) 'Meisjes worden eerder aangesproken op hun slechte gedrag in de klas dan jongens.'

Bij deze stelling hebben wij de volgende conclusie getrokken:

Bijna niemand vindt dat meisjes eerder op hun slechte gedrag worden aangesproken dan jongens, nog geen 3% van alle leerlingen is het met de stelling eens. We zien wel dat een groter percentage jongens het oneens is met de stelling dan het percentage meisjes dat het ermee oneens is. Meer meisjes dan jongens vinden dus dat meisjes eerder op hun slechte gedrag worden aangesproken.'

4) 'Jongens worden eerder aangesproken op hun slechte gedrag in de klas dan meisjes'.

Uit deze stelling hebben we de volgende conclusie getrokken:

Van alle leerlingen vindt een groter percentage dat jongens eerder op hun slechte gedrag worden aangesproken dan dat meisjes eerder op hun slechte gedrag worden aangesproken. Een merendeel van de jongens vindt dat jongens inderdaad eerder op hun slechte gedrag worden aangesproken dan meisjes, namelijk een ruime 56%. Van de meisjes vindt bijna 40% dit. Beide percentages zijn groter dan de percentages 'eens' bij de stelling 'meisjes worden eerder aangesproken op hun slechte gedrag dan jongens.'

Klopt het beeld wat docenten hebben van jongens en meisjes?

Uit onderzoek van RoSa, documentatiecentrum en Archief voor Gelijke Kansen, Feminisme en Vrouwenstudies, blijkt dat docenten vooroordelen hebben ten opzichte van jongens en van meisjes. Dit komt door de verwachting die zij hebben van gedrag van jongens en meisjes in de klas. Op basis van die verwachting behandelen zij de leerlingen anders en gaan de leerlingen zich ook anders gedragen. Wij hebben bekeken of dit proces op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen ook plaats vindt.

We zien dat meer leerlingen vinden dat jongens het meeste lawaai in de klas maken dan dat er leerlingen zijn die vinden dat meisjes het meeste lawaai in de klas maken. Dit geldt ook voor het aanspreken op het slechte gedrag van de leerlingen: meer leerlingen vinden dat jongens eerder op hun slechte gedrag worden aangesproken dan meisjes. Er is bij deze stellingen dus duidelijk verschil in de ervaringen van meisjes en jongens te zien. Wij kunnen alleen niet met zekerheid zeggen of dit door een bevooroordeeld beeld van docenten komt. Wat we wel uit

onze gegevens opmaken is dat over het algemeen jongens en meisjes het zo ervaren dat zij door docenten verschillend behandeld worden.

4. Persoonlijke behandeling van jongens versus meisjes

In dit hoofdstuk gaan wij door met het tweede gedeelte van deelvraag 2, die luidt:

In hoeverre wordt er onderscheid gemaakt tussen de behandeling van jongens versus meisjes in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen?

Zoals eerder gezegd zullen we in dit hoofdstuk nader ingaan op het verschil in de persoonlijke behandeling van jongens en meisjes. Onder persoonlijke behandeling verstaan we in dit geval hoe de leerlingen als persoon benaderd worden door de docenten en medeleerlingen. Een synoniem voor behandeling is bejegening (Van Dale Nederlands woordenboek). We zullen in het bijzonder ook ingaan op de mate waarin leerlingen zich door zowel medeleerlingen als leraren gerespecteerd voelen. Wij maken wederom gebruik van stellingen uit de enquête.

4.1 Persoonlijke behandeling door docenten

Stelling 13: 'Als ik te laat in de les kom, mag ik vaak toch nog naar binnen'

Of er onderscheid wordt gemaakt tussen jongens en meisjes in het onderwijs door leraren en leraressen bepalen we ten eerste door na te gaan of er een verschil is tussen het aantal meisjes en het aantal jongens dat nog naar binnen mag als hij of zij te laat is en dus geen straf krijgt. We hebben de leerlingen de volgende stelling voorgelegd: 'Als ik te laat in de les kom, mag ik vaak toch nog naar binnen.' In onderstaande tabel staan de resultaten weergegeven.

Van de jongens is 23.2% (30 van 129) het oneens met de stelling, 34.8% (45 van de 129) weet het niet en 41.8% (54 van 129) is het met de stelling eens. Van de meisjes is 19.6% (20 van 102) het oneens met de stelling, 44.1% (45 van de 102) weet het niet en 36.2% (37 van 102) zegt het eens te zijn met de stelling.

Er wordt op dit gebied dus niet heel veel verschil gemaakt tussen meisjes en jongen. Er zijn meer meisjes dan jongens die het niet weten en het percentage jongens dat het oneens is met de stelling is groter dan bij de meisjes, maar van een groot verschil valt niet te spreken.

	Geslacht		Totaal
	Jongen	Meisje	Leerlingen
Telaat	11	4	15
1,00	19	16	35
2,00	45	45	90
3,00	39	27	66
4,00	15	10	25
5,00	129	102	231

Verwijderd:

Tabel 17. Meninge leerlingen uitgesplitst naar geslacht: als ik te laat in de les kom, mag ik vaak toch nog naar binnen

Ook bij deze stelling hebben we de Chi-kwadraat berekend, om te kijken of het verschil significant is. Zie bijlage 5; tabel D. Deze uitkomst bleek niet significant te zijn.

Stelling 14: ‘Als ik vragen heb over de lesstof, worden deze naar mijn wens beantwoord’

We hebben de leerlingen ook een stelling voorgelegd met betrekking tot de lesstof. De stelling luidt: ‘Als ik vragen heb over de lesstof, worden deze naar mijn wens beantwoord.’

Zoals we kunnen zien in onderstaande tabel, is 11.9% (14 van 132) van de jongens het oneens met de stelling en vinden dus dat zij niet naar hun wens worden geholpen door de leraar of lerares. Bij de meisjes is dit 5.5% (6 van 108). 23.4% (31 van de 132) van de jongens zegt het niet te weten en een merendeel, 65.9% (87 van de 132) is het met de stelling eens. Van de meisjes zegt 29.6% (32 van de 108) het niet te weten en 64.8% (61 van de 108) is het met de stelling eens. Meer jongens dan meisjes vinden dus dat vragen niet naar hun wens worden beantwoord, maar over het algemeen vinden zowel meisjes als jongens dat als ze een vraag hebben over de lesstof, zij goed geholpen worden door de leraar of lerares.

	Geslacht		Totaal
	Jongen	Meisje	Leerlingen
Lesstof 1,00	2	1	3
2,00	12	5	17
3,00	31	32	63
4,00	66	54	120
5,00	21	16	37
Totaal	132	108	240

Tabel 18. Meninge leerlingen uitgesplitst naar geslacht: als ik vragen heb over de lesstof worden deze naar mijn wens beantwoord.

Ook bij deze stelling gaan we het significante verschil berekenen. Zie bijlage 5; tabel E. Onze uitkomst bleek niet significant te zijn.

Stelling 3: ‘Alle leraren beoordelen mij altijd eerlijk’

Om te zien hoe leerlingen zich behandeld voelen door leraren en leraressen hebben we de leerlingen een paar stellingen voorgelegd, waarvan er één luidt: ‘Alle leraren beoordelen mij altijd eerlijk.’

In totaal hebben 134 jongens en 107 meisjes deze stelling beantwoord, zie tabel 19. Van de 134 jongens zegt 10.4% (14 van 134) het oneens te zijn met de stelling. 17.1% (23 van de 134) zegt het niet te weten en 72.3% (97 van de 134) is het eens met de stelling en vindt dus dat alle leraren hen altijd eerlijk beoordelen. Als we naar de meisjes gaan kijken, zien we geen wezenlijk groot verschil. Namelijk, 5.6% (6 van de 107) is het met de stelling oneens, 28% (30 van de 107) weet het niet en 66.3% (71 van de 107) vindt dat alle leraren hen altijd eerlijk beoordelen. Bij de meisjes is er een iets kleiner percentage dan bij de jongens dat het oneens zegt te zijn met de stelling en het percentage ‘eens’ is ook kleiner, maar de getallen liggen vrij dicht bij elkaar. Over het algemeen kunnen we dus stellen dat zowel meisjes als jongens zich vrijwel altijd door alle leraren eerlijk behandeld voelen.

	Geslacht		Totaal
	Man	Vrouw	Leerlingen
Eerlijk 1,00	5	0	5
2,00	9	6	15
3,00	23	30	53
4,00	66	51	117
5,00	31	20	51
Totaal	134	107	241
	100%	100%	100%

Tabel 19. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: alle leraren beoordelen mij altijd eerlijk

Ook bij deze stelling hebben we een chi-kwadraat berekend, om te kijken of het verschil significant is. Zie bijlage 5; tabel F. Onze uitkomst bleek niet significant te zijn.

Stelling 15: 'Als ik mijn vinger opsteek, krijg ik vaak niet de beurt'

Nog een stelling met betrekking tot het lesgeven en hoe docenten de leerlingen behandelen. We hebben de leerlingen de stelling voorgelegd: 'Als ik mijn vinger opsteek, krijg ik vaak niet de beurt.'

In totaal hebben 241 leerlingen deze vraag beantwoord, waarvan 133 jongens en 108 meisjes, zie tabel 20. Van de jongens zegt 57.9% (77 van 133) het oneens te zijn met de stelling tegenover 55.5% (60 van 108) van de meisjes. 28.5% (38 van de 133) van de jongens zegt het niet te weten en 13.5% (18 van 133) is het eens met de stelling. Van de meisjes weet 30.5% (33 van de 108) het niet en is 13.8% (15 van de 108) het eens met de stelling. Beide groepen, meisjes en jongens, reageren grotendeels afwijzend op de stelling maar er is bij beide geslachten ook een behoorlijk percentage dat zijn of haar antwoord op de stelling niet weet. Bovendien is er een groter percentages jongens dan meisjes dat het oneens is met de stelling.

	Geslacht		Totaal
	Jongen	Meisje	Leerlingen
Afge 1,00	31	13	44
w 2,00	46	47	93
3,00	38	33	71
4,00	12	14	26
5,00	6	1	7
Totaal	133	108	241

Tabel 20. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: als ik mijn vinger opsteek, krijg ik vaak niet de beurt.

Stelling 16: 'Ik kan meer op school dan leraren en leraressen van mij denken'

Een andere stelling die we gebruikt hebben om erachter te komen of er verschillen zijn in de behandeling van jongens versus meisjes, is: 'Ik kan meer op school dan leraren en leraressen van mij denken.' In tabel 21 staan de resultaten weer gegeven.

Van de 133 jongens zegt 21.8% (29 van 133) het oneens te zijn met de stelling, een aanzienlijk klein percentage. 43.6% (58 van 133) weet het niet en 34.5% (46 van 133) is het eens met de stelling en zegt dus meer te kunnen op school dan leraren en leraressen van hem denken. Van de 106 meisjes zegt 40.5% (43 van 106) het oneens te zijn met de stelling, 41.5% (44 van 106) weet het niet en 17.9% (19 van 106) is het eens met de stelling en zegt dus meer te kunnen op school dan leraren en leraressen van haar denken. Het is opvallend dat meer jongens dan meisjes vinden dat ze meer op school kunnen dan dat leraren en leraressen van hen denken.

	Geslacht		Totaal
	Jongen	Meisje	Leerling en
Capden 1,00	12	7	19
k 2,00	17	36	53
3,00	58	44	102
4,00	37	15	52
5,00	9	4	13
Totaal	133	106	239

Tabel 21. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: ik kan meer op school dan leraren en leraressen van mij denken.

Stelling 17: 'Ik heb het idee dat sommige leraren mij dom vinden'

Om te kijken hoe meisjes en jongens zich voelen in de klas ten opzichte van de leraar/lerares hebben we de leerlingen onder andere de volgende stelling voorgelegd: 'Ik heb het idee dat sommige leraren mij dom vinden', zie tabel 22.

Van de jongens zegt 73.1% (98 van 134) het oneens te zijn met de stelling. 17.1% (23 van 134) weet het niet en 9.7% (13 van 134) is het eens met de stelling. Van de meisjes is 76.8% (83 van 108) het oneens, 12% (13 van 108) zegt het niet te weten en 11.1% (12 van 108) is het eens met de stelling en heeft dus het idee dat sommige leraren haar dom vinden. Bij deze stelling is niet heel veel verschil te vinden tussen meisjes en jongens. Een iets kleiner percentage jongens dan meisjes is het oneens met de stelling, maar het scheelt niet veel. Er is ook een iets kleiner percentage jongens dan meisjes het eens met de stelling, maar dit is een gering verschil.

	Geslacht		Totaal
	Jongen	Meisje	Leerling en
Iddo 1,00	56	31	87
m 2,00	42	52	94
3,00	23	13	36
4,00	9	11	20
5,00	4	1	5
Totaal	134	108	242

Tabel 22. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: ik heb het idee dat sommige leraren mij dom vinden.

Stelling 18: 'Ik vind het fijner om een lerares te hebben dan een leraar'

Een andere stelling die wij de leerlingen hebben voorgelegd is: 'Ik vind het fijner om een lerares te hebben dan een leraar.' In onderstaande tabel staan de resultaten.

Van de jongens zegt 6.2% (9 van 134) dat zij inderdaad liever een lerares hebben dan een leraar. Voor 63.4% (85 van 134) maakt het niks uit en voor 29.1% (39 van 134) geldt dat dit niet zo is, zij hebben dus liever een leraar. Voor de meisjes valt af te lezen dat 14.7% (16 van 109) het eens is met de stelling en dus liever een lerares hebben dan een leraar. 55.9% (61 van 109) maakt het niets uit en 28.4% (21 van 109) is het oneens met de stelling. Zij hebben dus liever een leraar. Opvallend aan de reacties op deze stelling is dat zowel meer dan de helft van de jongens als meer dan de helft van de meisjes het niet uitmaakt of ze een leraar of een lerares hebben maar dat wel een groter percentage van zowel de meisjes als de jongens zegt het oneens te zijn met de stelling en dus liever een leraar heeft. Dit is leuk om te weten, aangezien in oktober 2008 een site is gelanceerd (www.beoordeelmijnleraar.nl) waar leerlingen hun mening over zowel vakken als leraren/leraressen kunnen geven. Uit dit onderzoek, waarin zo'n 42.000 docenten zijn beoordeeld kwam de conclusie dat meisjes leraren en leraressen vaak hetzelfde beoordelen, maar dat jongens een lerares vaak een slechtere beoordeling geeft dan een leraar. Het is grappig om te zien dat dit hier inderdaad ook het geval is.

		Geslacht		Totaal Leerlingen
		Jongen	Meisje	
Leraresg	1,00	27	15	42
	2,00	12	16	28
	3,00	85	61	146
	4,00	7	15	22
	5,00	2	1	3
	9,00	1	1	2
Totaal		134	109	243

Tabel 23. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: 'ik vind het fijner om een lerares te hebben dan een leraar'

Stelling 19: 'Ik vind het fijner om een leraar te hebben dan een lerares'

Het kan natuurlijk ook andersom zijn, dat de leerlingen liever een leraar dan een lerares hebben. Daarom hebben de vorige stelling iets veranderd: 'Ik vind het fijner om een leraar te hebben dan een lerares', zie tabel 24.

Als we naar de jongens kijken, zien we dat 23.1% (31 van 134) het oneens is met de stelling. Een overgroot merendeel, 67.9% (91 van 134), weet het niet en 8.9% (12 van 134) zegt dat hij inderdaad liever een leraar heeft dan een lerares. Van de meisjes is 31.1% (34 van 109) het oneens met de stelling. 62.3% (68 van 109) weet het niet en slechts 6.4% (7 van 109) zegt inderdaad liever een leraar te hebben dan een lerares. Tussen de meisjes en jongens is op dit gebied dus niet veel verschil. Wel weten een heleboel leerlingen blijkbaar niet of ze liever een leraar of een lerares hebben, óf het maakt ze niet uit.

		Geslacht		Totaal
		Jongen	Meisje	Leerling en
		Leraar	1,00	25
g	2,00	6	20	26
	3,00	91	68	159
	4,00	8	6	14
	5,00	4	1	5
Totaal		134	109	243

Tabel 24. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: ik vind het fijner om een leraar te hebben dan een lerares.

De meeste van de bovenstaande stellingen hebben betrekking op concrete lessituaties. Enkele stellingen zoals de laatste twee stellingen, geven meer overkoepelend weer hoe leerlingen zich benaderd voelen. Nu volgt een paragraaf waarin wij zullen ingaan op de mate van respect die leerlingen ervaren, van docenten maar ook van medeleerlingen.

4.2 Respect

Als je je gerespecteerd voelt, ervaar je dat je in je waarde wordt gelaten. Hieronder volgen de resultaten van de stellingen waarin de leerlingen hebben gereageerd op het feit in hoeverre zij zich gerespecteerd voelen door zowel docenten als medeleerlingen. Sommige stellingen zijn alleen voor de meisjes bedoeld en zijn alleen door hen beantwoord ('ik voel me als meisje zijnde gerespecteerd') en andere zijn alleen voor de jongens bedoeld.

Stelling 20: 'Ik voel me als meisje zijnde gerespecteerd door leraren en leraressen'

Om er achter te komen of er verschillen zijn in hoe gerespecteerd jongens en meisjes zich voelen op school, hebben we twee aparte stellingen voor de meisjes en twee aparte stellingen voor de jongens gemaakt. De eerste stelling voor de meisjes was: 'Ik voel me als meisje zijnde gerespecteerd door leraren en leraressen.' In de onderstaande tabel is af te lezen hoe meisjes daarover denken.

1.8% van de meisjes (2 van 107) is het eens oneens met de stelling, zij voelen zich als meisje dus niet gerespecteerd door de docenten. 92.5% (99 van 107) is het eens met de stelling en 5.6% weet het niet. Op een paar na voelen de meisjes zich dus door de docenten gerespecteerd.

		Geslacht		Totaal
		Jongen	Meisje	Leerling en
		Mresple	1,00	0
r	2,00	0	2	2
	3,00	0	6	6
	4,00	0	64	64
	5,00	0	35	35

Totaal	0	107	107
--------	---	-----	-----

Tabel 25. Mening meisjes: ik voel me als meisje zijnde gerespecteerd door leraren en leraressen.

Stelling 21: 'Ik voel me als jongen zijnde gerespecteerd door leraren en leraressen'

Om hetzelfde bij de jongens te onderzoeken hebben we de jongens de volgende stellingen voorgelegd: 'Ik voel me als jongen zijnde gerespecteerd door leraren en leraressen', en 'ik voel me als jongen zijnde gerespecteerd door medeleerlingen.' We gaan eerst kijken of de jongens zich gerespecteerd door de docenten voelen. In tabel 26 staan de resultaten.

We kunnen aflezen dat van de jongens 4.5% (6 van 133) het oneens is met de stelling 'ik voel me gerespecteerd door leraren en leraressen.' 15.8% weet het niet en 79.7% is het eens met de stelling. Op een paar jongens na voelen alle jongens zich dus gerespecteerd door docenten. Wel een groter percentage jongens dan meisjes weet het niet.

	Geslacht		Totaal
	Jongen	Meisje	Leerlingen
Jresple 1,00	3	0	3
r 2,00	3	0	3
3,00	21	0	21
4,00	67	0	67
5,00	39	0	39
Totaal	133	0	133

Tabel 26. Mening jongens: ik voel me als jongen zijnde gerespecteerd door leraren en leraressen.

Stelling 22: 'Ik voel me als meisje zijnde gerespecteerd door medeleerlingen'

Wij hebben de meisjes de stelling voorgelegd: 'ik voel me als meisje zijnde gerespecteerd door medeleerlingen.' In onderstaande tabel zijn de resultaten af te lezen.

3.7% (4 van 106) van de meisjes is het oneens met de stelling: deze meisjes voelen zich niet gerespecteerd door medeleerlingen. 7.5% weet het niet en 88.6% van de meisjes is het eens met de stelling. De meeste meisjes voelen zich dus gerespecteerd door hun medeleerlingen.

	Geslacht		Totaal
	Jongen	Meisje	Leerlingen
Mrespl 1,00	0	0	0
l 2,00	0	4	4
3,00	0	8	8
4,00	0	58	58
5,00	0	36	36
Totaal	0	106	106

Tabel 27. Mening meisjes: ik voel me als meisje zijnde gerespecteerd door medeleerlingen.

Stelling 23: 'Ik voel me als jongen zijnde gerespecteerd door medeleerlingen'

We gaan nu kijken in welke mate jongens zich gerespecteerd voelen door medeleerlingen. In tabel 28 staan de resultaten weergegeven.

2.25% (3 van 133) van de jongens is het oneens met de stelling, 9% weet het niet en 88.7% (118 van 133) is het eens met de stelling. Als we de stelling 'ik voel me als meisje zijnde gerespecteerd door medeleerlingen' vergelijken met de stelling 'ik voel me als jongens zijnde gerespecteerd door medeleerlingen' zien we dus dat er ongeveer evenveel jongens als meisjes zijn die zich gerespecteerd door hun medeleerlingen voelen.

	Geslacht		Totaal
	Jongens	Meisje	Leerlingen
Jrespl 1,00	2	0	2
1			
2,00	1	0	1
3,00	12	0	12
4,00	63	0	63
5,00	55	0	55
Totaal	133	0	133

Tabel 28. Meningen jongens: ik voel me als jongen zijnde gerespecteerd door medeleerlingen

Als we nu de jongens en meisjes gaan vergelijken, zien we niet heel veel verschil in welke mate meisjes en jongens op school zich gerespecteerd voelen, door zowel leraren en leraressen als medeleerlingen. We kunnen zien dat meer meisjes zich niet gerespecteerd voelen door medeleerlingen (3.7%) dan door leraren (1.8%), terwijl bij er bij de jongens juist meer jongens zich niet gerespecteerd voelen door leraren en leraressen (4.5%) dan door medeleerlingen (2.25%). Zowel veel meisjes als jongens voelen zich door leraren/leraresen en medeleerlingen gerespecteerd op school.

4.3 Conclusie deelvraag 2 (tweede deel)

in dit hoofdstuk zijn we nader ingegaan op verschillen in de persoonlijke behandeling van jongens en meisjes. We hebben meerdere dingen geconstateerd die bijdragen aan de beantwoording van deelvraag 2: *In hoeverre wordt er onderscheid gemaakt tussen de behandeling van jongens versus meisjes in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen?*

We zetten de stellingen nog een keer overzichtelijk onder elkaar en zullen daar een korte conclusie bij geven. Daarna geven we een conclusie van deelvraag 2 (hoofdstuk 3 en 4 samen).

1. 'Als ik te laat in de les kom, mag ik vaak toch nog naar binnen.'
Bij deze stelling hebben wij het volgende geconcludeerd:
Er wordt op dit gebied niet heel veel verschil gemaakt tussen meisjes en jongen. Er zijn meer meisjes dan jongens die het niet weten en het percentage jongens dat het oneens is met de stelling is groter dan bij de meisjes, maar van een groot verschil valt niet te spreken.
2. 'Als ik vragen heb over de lesstof, worden deze naar mijn wens beantwoord.'
Bij deze stelling constateerden wij het volgende:
Meer jongens dan meisjes vinden dus dat vragen niet naar hun wens worden beantwoord, maar over het algemeen vinden zowel meisjes als jongens dat als ze een vraag hebben over de lesstof, zij goed geholpen worden door de leraar of lerares.
3. 'Alle leraren beoordelen mij altijd eerlijk.'
Uit deze stelling hebben wij het volgende geconcludeerd:

Bij de meisjes is er een iets kleiner percentage dan bij de jongens dat zegt het oneens te zijn met de stelling en het percentage 'eens' is ook kleiner, maar de getallen liggen vrij dicht bij elkaar. Over het algemeen kunnen we dus stellen dat zowel meisjes als jongens zich vrijwel altijd door alle leraren eerlijk behandeld voelen.
4. 'Als ik mijn vinger opsteek, krijg ik vaak niet de beurt.'
Bij deze stelling hebben we het volgende geconcludeerd:
Beide groepen, meisjes en jongens, reageren grotendeels afwijzend op de stelling maar er is bij beide geslachten ook een behoorlijk percentage dat zijn of haar antwoord op de stelling niet weet. Bovendien is er een groter percentages jongens dan meisjes dat het oneens is met de stelling.
5. 'Ik kan meer op school dan leraren en leraressen van mij denken.'
Bij deze stelling kwamen wij tot de volgende conclusie:
Het percentage jongens dat het eens is met de stelling (34.5%) is bijna twee keer zo groot als het percentage meisjes dat het eens is met deze stelling (17.9%). Dit is een opvallend gegeven.
6. 'Ik heb het idee dat sommige leraren mij dom vinden.'
Bij deze stelling hebben wij het volgende geconcludeerd:
Er is bij deze stelling niet heel veel verschil tussen de meisjes en jongens maar het percentage jongens dat het ermee oneens is, is iets kleiner dan het percentage meisjes

dat het oneens is met de stelling. Het percentage jongens dat het eens is met de stelling is ook iets kleiner dan het percentage meisjes dat het met de stelling eens is.

7. 'Ik vind het fijner om een lerares te hebben dan een leraar.'

Bij deze stelling kwamen wij tot de volgende conclusie:

Opvallend aan de reacties op deze stelling is dat zowel meer dan de helft van de jongens als meer dan de helft van de meisjes het niet uitmaakt of ze een leraar of een lerares hebben maar dat wel een groter percentage van zowel de meisjes als de jongens het oneens is met de stelling en dus liever een leraar heeft.

8. 'Ik vind het fijner om een leraar te hebben dan een lerares.'

Bij deze stelling konden wij de volgende conclusie trekken:

Tussen de meisjes en jongens is op dit gebied niet veel verschil. Wel weten een heleboel leerlingen blijkbaar niet of ze liever een leraar of een lerares hebben, óf het maakt ze niet uit.

9. 'Ik voel me als meisje zijnde gerespecteerd door leraren en leraressen.'

Bij deze stelling over het respect dat meisjes ervaren van hun docenten, konden wij het volgende concluderen:

Op een paar na voelen alle meisjes zich door de docenten gerespecteerd.

10. 'Ik voel me als jongen zijnde gerespecteerd door leraren en leraressen.'

Wij kwamen bij deze stelling tot de volgende conclusie:

Op een paar jongens na voelen alle jongens zich gerespecteerd door docenten.

11. 'Ik voel me als meisje zijnde gerespecteerd door medeleerlingen.'

Bij deze stelling hebben wij de volgende conclusie getrokken:

De meeste meisjes voelen zich gerespecteerd door hun medeleerlingen.

12. 'Ik voel me als jongen zijnde gerespecteerd door medeleerlingen.'

Bij deze stelling konden wij het volgende concluderen:

De meeste jongens voelen zich gerespecteerd door hun medeleerlingen.

Als we de stelling 'ik voel me als meisje zijnde gerespecteerd door medeleerlingen' vergelijken met de stelling 'ik voel me als jongens zijnde gerespecteerd door medeleerlingen', dat er ongeveer evenveel jongens als meisjes zijn die zich gerespecteerd door hun medeleerlingen voelen.

Als we dus kijken naar de getrokken conclusies bij de stellingen, zien we een paar opvallende dingen. Ten eerste geven de jongens dus aan zich vaker achtergesteld te voelen, zij zeggen vaker oneens dan dat de meisjes oneens zeggen (stelling 1, 2, 3, 4). Ook denkt een groter percentage jongens meer te kunnen dan leraren van hem denken en het percentage jongens dat het oneens is met de stelling 'ik heb het idee dat sommige leraren mij dom vinden' is ook kleiner dan het percentage meisjes dat het oneens is met de stelling.

Als we de conclusies van hoofdstuk 3 en 4 bij elkaar voegen, krijgen we het antwoord op onze deelvraag: *In hoeverre wordt er onderscheid gemaakt tussen de behandeling van jongens versus meisjes in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen?*

We zien dat leerlingen wel degelijk enig onderscheid constateren. Zo wordt er door beide geslachten gezegd dat jongens eerder op hun slechte gedrag worden aangesproken dan meisjes. Ook denken meer jongens dan meisjes meer te kunnen dan de docenten denken. Bovendien hebben meer jongens dan meisjes het idee dat docenten hem/haar dom vinden. We kunnen dus spreken van een gevoel van enig onderscheid wat er bij de leerlingen heerst. Dit onderscheid ondervinden de leerlingen vooral op de vlakken van persoonlijke behandeling, niet in hele sterke mate maar het is zeker wel aanwezig.

5 Voorkeuren voor vakken van jongens versus meisjes

De derde en laatste deelvraag van ons onderzoek komt nu aan bod: *Welke verschillen zijn er tussen jongens en meisjes op het Stedelijk Gymnasium in hun voorkeur voor alfa- of bètavakken en welke redenen geven leerlingen daarvoor?*

5.1 Voorkeuren voor vakken

Feit is dat meer jongens dan meisjes technische vakken of een technische (vervolg)studie kiezen. Dit blijkt onder meer uit verschillende onderzoeken die zijn verricht. Eén daarvan is een onderzoek van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.⁸ Dit onderzoek wees uit dat veel sectoren op de arbeidsmarkt vaak sterk gesegregeerd zijn. Denk maar aan de bouw waarin veel meer mannen werken, of zorg waarin veel meer vrouwen werken. Ook toont dit onderzoek aan dat meisjes evenveel talent hebben voor bètatechniek als jongens dat hebben, maar dat zij een veel lager zelfvertrouwen hebben als het gaat om deze vakken.

NRC Handelsblad zegt het volgende over de stelling ‘meisjes zijn slechter in exacte vakken dan jongens en kiezen vaker voor talen’: ‘Meisjes kiezen inderdaad vaker voor talen dan jongens, maar het is niet zo dat meisjes te dom zijn voor de exacte vakken. De taalvaardigheid van meisjes ontwikkelt zich gewoon op jongere leeftijd dan bij jongens. Uiteindelijk zullen meisjes en jongens dezelfde presentaties kunnen halen voor dezelfde vakken, maar vaak komt het daar al niet meer van omdat tegen de tijd dat meisjes zich gaan interesseren voor de exacte vakken, ze al een talenpakket hebben gekozen.’⁹ Door voor deze ‘zachte’ vakken te kiezen hoeven ze niet op hun tenen te lopen, ze realiseren zich te laat dat het een keuze is zonder weg terug.¹⁰

Is er echt een verschil tussen het aantal jongens dat bètavakken kiest en het aantal meisjes? Wij gaan nu kijken of dit het geval is voor de leerlingen van het Stedelijk Gymnasium Nijmegen. Daarvoor gaan we eerst kijken of meisjes en jongens liever alfa- of bètavakken hebben door gebruik te maken van de stellingen: ‘Ik heb liever alfavakken (talen, geschiedenis etc.) dan bètavakken (wiskunde, natuurkunde etc.)’ en: ‘ik heb liever bètavakken (wiskunde, natuurkunde etc.) dan alfavakken (talen, geschiedenis etc.)’ Daarna gaan we de motieven voor de keuzes bekijken.

Stelling 24: ‘Ik heb liever alfavakken (talen, geschiedenis etc.) dan bètavakken (wiskunde, natuurkunde etc.)’ &

Stelling 25: ‘Ik heb liever bètavakken (wiskunde, natuurkunde etc.) dan alfavakken (talen, geschiedenis etc.)’

Wij vroegen de geënquêteerde jongens en meisjes hun voorkeur in te vullen voor vakken. Als eerste gaven we de leerlingen de stelling: ‘Ik heb liever alfavakken (talen, geschiedenis etc.) dan bètavakken (wiskunde, natuurkunde etc.)’. In tabel 29 zijn de resultaten af te lezen.

We kunnen zien dat van de jongens 25.9% (33 van 127) het eens is met de stelling, 45.6% (58 van 127) is het oneens met de stelling en 28.3% (36 van 127) zegt het niet te weten. Het kan zijn dat dit percentage voornamelijk jongens uit de onderbouw zijn, die nog geen duidelijk

⁸ <http://www.minocw.nl/emancipatie/592/Meisjes-en-techniek.html>. Laatst geraadpleegd op: 15 juni 2009.

⁹ NRC handelsblad

http://www.nrc.nl/binnenland/article1858751.ece/Waarom_zijn_meisjes_slimmer_dan_jongens. Laatst geraadpleegd op: 20 juli 2009.

¹⁰ AKV, 1982 (pag. 37).

beeld van de vakken hebben. Van de meisjes zegt 54.3% (56 van 103) het eens te zijn met de stelling. 23.3% (24 van 103) zegt het oneens te zijn en 22.3% (23 van 103) weet het niet.

	Geslacht		Totaal Leerlingen	
	Jongen	Meisje		
Abvoork	1,00	43	11	54
	2,00	15	13	28
	3,00	36	23	59
	4,00	22	28	50
	5,00	11	28	39
Totaal		127	103	230

Tabel 29. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: Ik heb liever alfavakken (talen, geschiedenis, etc.) dan bètavakken (wiskunde, natuurkunde etc.)

Hieruit kunnen we dus concluderen dat meer jongens liever bètavakken hebben dan alfavakken en meer meisjes liever alfavakken hebben dan bètavakken.

Ook van deze stelling gaan we de significantie bekijken. Hiervoor hebben we weer de Chi-kwadraat berekend. Zie bijlage 5; Tabel G. Bij deze kruistabel bleek dat onze uitkomst niet significant was.

5.2 Verklaringen voor voorkeuren

We gaan nu kijken naar de redenen voor hun voorkeur van de meisjes en jongens die alfavakken liever hebben dan bètavakken. In onderstaande tabellen hebben we de mogelijkheden weergegeven. De redenen konden zijn:

- a) Ik vind bètavakken te moeilijk.
- b) Ik vind bètavakken niet leuk.
- c) Ik ben beter in alfavakken.
- d) Anders, namelijk.....

In de eerste tabel kunnen we zien dat van de jongens 8.3% (11 van 103) zegt dat hij bètavakken te moeilijk vindt. Van de meisjes zegt 22.9% (25 van 109) dat ze bètavakken te moeilijk vindt.

	Geslacht		Totaal Leerlingen	
	Jongen	Meisje		
Betamoeilijk	ja	11	25	36
	nee	122	84	206
Totaal		133	109	242

Tabel 30. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: ik vind bètavakken te moeilijk

In de tweede tabel, de onderstaande tabel, kunnen we zien dat 7.5% (10 van 133) van de jongens bètavakken niet leuk vindt. 24.7% (27 van 109) van de meisjes heeft om deze reden liever alfavakken dan bètavakken.

	Geslacht		Totaal	
	Jongen	Meisje	Leerlingen	
Betastom	ja	10	27	37
	nee	123	82	205
Totaal		133	109	242

Tabel 31. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: ik vind bètavakken niet leuk

In de derde tabel, de onderstaande tabel, kunnen we aflezen dat 15.8% (21 van 133) van de jongens beter in alfavakken is dan in bètavakken. Van de meisjes zegt 37.6% (41 van 109) dat ze om deze reden liever alfavakken heeft.

	Geslacht		Totaal	
	Jongen	Meisje	Leerlingen	
Alfabeter	ja	21	41	62
	nee	112	68	180
Totaal		133	109	242

Tabel 32. Meningen leerlingen uitgesplitst in geslacht: ik ben beter in alfavakken dan in bètavakken

We zien dus, als we kijken naar de drie bovenstaande redenen, dat de meeste meisjes die liever alfavakken dan bètavakken hebben, hiervoor kiezen omdat ze beter zijn in alfavakken. De meeste jongens die liever alfavakken dan bètavakken hebben, kiezen hier om dezelfde reden voor.

Er zijn ook andere redenen genoemd waarom ze liever alfavakken hebben dan bètavakken, zie hiervoor bijlage 5: Tabel H. Welke andere redenen worden het meest worden gegeven door leerlingen? In Tabel H kunnen we zien dat dit de volgende redenen zijn: 'Ik vind het even leuk', 'Alfavakken zijn leuker' en 'Het maakt me niet uit'.

Vervolgens hebben we de leerlingen de stelling voorgelegd: 'Ik heb liever bètavakken (wiskunde, natuurkunde etc.) dan alfavakken (talen, geschiedenis etc.). In onderstaande tabel staan de resultaten weergegeven. 219 leerlingen vulden deze vraag in, waarvan 121 jongens en 98 meisjes. Van de jongens is 25.6% (31 van 121) het oneens met de stelling. Ook zegt 25.6% (31 van 121) het niet te weten en 48.7% (59 van 121) is het eens met de stelling en heeft dus liever bètavakken dan alfavakken. Als we nu naar de meisjes kijken zien we dat 48% (47 van 98) het oneens is met de stelling en dus liever alfavakken heeft. 25,5% (25 van 98) weet het niet en 26.5% (26 van 98) is het eens met de stelling. We zien dus dat een aanzienlijk groter percentage van de jongens liever bètavakken heeft dan het percentage meisjes dat liever bètavakken heeft. Dit hadden wij wel verwacht.

We gaan weer onderzoeken of er een significant verschil optreedt bij deze stelling, hiervoor hebben we weer chi-kwadraat berekend. Zie bijlage 5, Tabel I. Bij deze tabel was onze uitkomst redelijk significant.

	Geslacht		Totaal	
	Jongen	Meisje	Leerlingen	
Bavoor	1,00	17	33	50
k	2,00	14	14	28
	3,00	31	25	56
	4,00	29	19	48
	5,00	30	7	37
Totaal		121	98	219

Tabel 33. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: Ik heb liever bètavakken (wiskunde, natuurkunde etc.) dan alfavakken (talen, geschiedenis etc.)

We gaan nu kijken naar de redenen die de leerlingen hebben om de bètavakken boven de alfavakken te verkiezen. Daarvoor gaven we ze de volgende mogelijkheden:

- a) Ik vind alfavakken te moeilijk.
- b) Ik vind alfavakken niet leuk.
- c) Ik ben beter in bètavakken.
- d) Anders, namelijk

Onderstaande tabel geeft de resultaten weer van de leerlingen die bètavakken verkiezen boven de alfavakken omdat ze alfavakken te moeilijk vinden. Er valt af te lezen dat voor 8.2% (11 van 134) van de jongens en voor 3.6% (4 van 109) van de meisjes deze reden geldt.

	Geslacht		Totaal	
	Jongen	Meisje	Leerlingen	
Alfamoeilijk	ja	11	4	15
k	nee	123	105	228
Totaal		134	109	243

Tabel 34. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: ik vind alfavakken te moeilijk

Tabel 35 geeft de resultaten weer van de leerlingen die bètavakken verkiezen boven alfavakken omdat ze alfavakken niet leuk vinden. Voor 24.6% (33 van 134) van de jongens geldt deze reden; zij verkiezen bètavakken boven alfavakken omdat ze alfavakken dus niet leuk vinden. Voor 14.6% (16 van 109) van de meisjes geldt deze reden ook.

	Geslacht		Totaal	
	Jongen	Meisje	Leerlingen	
Alfastom	ja	33	16	49
	nee	101	93	194
Totaal		134	109	243

Tabel 35. Meningen leerlingen uitgesplitst naar geslacht: ik vind alfavakken niet leuk

De volgende reden die de leerlingen konden aangeven voor het feit dat ze liever bètavakken hebben dan alfavakken was: 'ik ben beter in bètavakken.' In tabel 36 kunnen we aflezen dat deze reden voor 30.6% (41 van 134) van de jongens en voor 11.9% (13 van 109) van de meisjes geldt.

	Geslacht		Totaal Leerling en
	Jongens	Meisje	
Betabete ja	41	13	54
r nee	93	96	189
Totaal	134	109	243

Tabel 36. Meningen uitgesplitst naar geslacht: ik ben beter in bètavakken dan in alfavakken

Als we kijken naar bovenstaande drie redenen die de leerlingen konden geven voor het feit dat zij bètavakken boven alfavakken prefereren, valt op dat de meeste meisjes die liever bètavakken dan alfavakken hebben, aangeven dat dit komt doordat zij alfavakken niet leuk vinden. Voor de meeste jongens geldt dat zij beter in bètavakken zijn dan in alfavakken.

Als laatste konden de leerlingen ook nog de reden 'Anders, namelijk...' kiezen. Zie hiervoor bijlage 5, Tabel J. De leerlingen hebben zelf redenen ingevuld als motivatie. Gaan we lezen in Tabel J dat de meest gegeven redenen zijn: 'Het is beide leuk' en 'het maakt me niet uit'.

5.3 Conclusie deelvraag 3

Onze derde en de laatste deelvraag luidde: *Welke verschillen zijn er tussen jongens en meisjes op het Stedelijk Gymnasium in hun voorkeur voor alfa/bètavakken en welke redenen geven leerlingen daarvoor?*

We hebben in dit hoofdstuk de vragen behandeld welke voorkeuren voor vakken meisjes en jongens hebben en hoe het komt dat jongens vaker of eerder dan meisjes voor de zogenaamde moeilijkere vakken kiezen, namelijk de bètavakken. We zetten de stellingen ter overzicht op een rij en trekken bij iedere stelling een korte conclusie. Daarna zullen we een antwoord op de deelvraag geven.

- 1) 'Ik heb liever alfavakken (talen, geschiedenis etc.) dan bètavakken (wiskunde, natuurkunde etc.)'

Bij deze stelling hebben we de volgende conclusie getrokken:

We zien een sterk verschil tussen meisjes en jongens. Bijna 20% meer meisjes dan jongens is het eens met de stelling en heeft dus liever alfavakken dan bètavakken. Hieruit kunnen we dus concluderen dat meer jongens liever bètavakken hebben dan alfavakken en meer meisjes liever alfavakken hebben dan bètavakken.

- 2) 'Redenen van leerlingen om alfavakken boven bètavakken te prefereren':

We zien dat, als we kijken naar de drie redenen, dat de meeste meisjes die liever alfavakken dan bètavakken hebben, dit kiezen omdat ze beter zijn in alfavakken. De meeste van de jongens die liever alfavakken dan bètavakken hebben, kiezen hier om dezelfde reden voor.

3) 'Anders-redenen van leerlingen om alfavakken te prefereren boven bètavakken':

Uit de tabel met de 'anders'-redenen hebben we gekeken welke reden het meest wordt gegeven door leerlingen. Dit zijn de volgende redenen: 'Ik vind het even leuk', 'Alfavakken zijn leuker' en 'Het maakt me niet uit'.

4) 'Ik heb liever bètavakken (wiskunde, natuurkunde etc.) dan alfavakken (talen, geschiedenis etc.)'

Bij deze stelling hebben wij het volgende kunnen concluderen:

We zien dat een aanzienlijk groter percentage van de jongens liever bètavakken heeft dan het percentage meisjes dat liever bètavakken heeft.

5) 'Redenen van leerlingen om bètavakken boven alfavakken te prefereren':

De meeste meisjes die liever bètavakken dan alfavakken hebben, geven aan dat dit komt doordat zij alfavakken niet leuk vinden. Voor de meeste jongens geldt dat zij beter in bètavakken zijn dan in alfavakken.

6) 'Anders-redenen van leerlingen om bètavakken boven alfavakken te prefereren':

De meest gegeven andere redenen dan de hierboven genoemde, zijn: 'Het is beide leuk' en 'het maakt me niet uit'.

Als we gaan kijken naar de conclusies bij deze stellingen kunnen we zeggen dat er meer meisjes dan jongens zijn die liever alfavakken hebben en dat er meer jongens dan meisjes zijn die bètavakken hebben. De meest voorkomende reden die leerlingen geven om alfavakken te verkiezen boven bètavakken, is het feit dat ze beter zijn in alfavakken. De meest voorkomende reden die meisjes geven om bètavakken boven alfavakken te verkiezen, is het feit dat ze alfavakken niet leuk vinden. Jongens zeggen liever bètavakken te hebben omdat ze beter zijn in bètavakken. Andere redenen die meerdere keren genoemd zijn: 'ik vind het beide leuk' en 'het maakt me niet uit.'

6. Conclusies & discussie

In dit hoofdstuk trekken we de conclusie op onze hoofdvraag:

Wat zijn de verschillen in ervaringen van jongens versus meisjes in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen?

Hiervoor zullen we eerst de conclusies op onze drie deelvragen achtereenvolgens bespreken en op basis van deze conclusies, een conclusie formuleren op de onderzoeksvraag.

6.1 Conclusies

Deelvraag 1: Wat zijn verschillen tussen jongens en meisjes qua studie-inzet in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen?

Wij zeggen, gezien de verkregen resultaten, dat de meisjes over het algemeen meer aan school doen dan de jongens. Het percentage meisjes dat 'mee eens' zegt, is bij bijna alle stellingen iets groter dan het percentage jongens dat het met de stelling eens is. Ook zien we dat meisjes over het algemeen langer leren voor een proefwerk dan jongens en dat meer meisjes dan jongens vinden dat zij genoeg huiswerk maken per dag. Ook zien we een verschil tussen de meisjes en jongens bij de vraag of ze het leuk vinden om naar school te gaan, jongens vinden het namelijk langer niet leuk om naar school te gaan dan meisjes. Ook is gebleken uit de leerlingenadministratie dat de jongens meer spijbelen dan de meisjes en dit gedrag ook vaker herhalen.

Deelvraag 2: In hoeverre wordt er onderscheid gemaakt tussen de behandeling van jongens versus meisjes in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen?

We zien dat leerlingen wel zeker enig onderscheid constateren. Zo wordt er door beide geslachten gezegd dat jongens eerder op hun slechte gedrag worden aangesproken dan meisjes. Ook denken meer jongens meer te kunnen dan de docenten denken en meer jongens hebben het idee dat docenten hen dom vinden; meer dan de mate waarin meisjes dit vinden. We kunnen dus spreken van een gevoel van onderscheid wat er bij de leerlingen heerst. Dit onderscheid vindt volgens de leerlingen vooral plaats op de vlakken van persoonlijke behandeling.

Deelvraag 3: Welke verschillen zijn er tussen jongens en meisjes op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen in hun voorkeur voor alfa- of bètavakken en welke redenen geven leerlingen daarvoor?

Als we gaan kijken naar de conclusies bij deze stellingen kunnen stellen we dat er meer meisjes dan jongens zijn die liever alfavakken hebben en andersom, er zijn meer jongens dan meisjes die liever bètavakken hebben. Als alfavakken worden verkozen boven bètavakken is dat vaak omdat leerlingen vinden dat ze beter zijn in alfavakken. Meisjes kijken verder met name naar of ze vakken leuk vinden, terwijl jongens kijken naar hoe goed ze in de vakken zijn.

Onderzoeksvraag: Wat zijn de verschillen in ervaringen van jongens versus meisjes in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen?

Er zijn op verschillende vlakken verschillen in ervaringen van jongens tegenover meisjes in het onderwijs. We hebben ons gericht op drie onderdelen: de studie-inzet, de behandeling (persoonlijk en algemeen) en verschillen in voorkeur voor alfa- of bètavakken. Op al deze drie vlakken zien we verschillen. Zo zien we op het gebied van de studie-inzet dat meisjes over het

algemeen meer hun best doen voor school. Meer jongens dan meisjes spijbelen en herhalen dit vaker, jongens vinden het langer dan meisjes niet leuk om naar school te gaan. Op het gebied van de behandeling zien we enige onderscheid tussen meisjes en jongens. Beiden geslachten geven namelijk aan dat jongens eerder op slecht gedrag worden aangesproken en jongens hebben vaker het idee dat docenten hen dom vinden.

Op het gebied van voorkeur voor alfa- of bètavakken zien we dat er ook een verschil is tussen meisjes en jongens: meer meisjes dan jongens kiezen voor alfavakken en meer jongens dan meisjes kiezen voor bètavakken.

6.2 Discussie

Ons onderzoek gaat over een maatschappelijk onderwerp. Ons onderwerp staat nog niet echt in de schijnwerpers maar raakt wel een onderwerp dat wel heel actueel is namelijk de positie van vrouwen aan de top.¹¹

Terugkijkend op de vakken die we gebruikt hebben in ons profielwerkstuk, hadden we ook geschiedenis kunnen gebruiken in plaats van wiskunde. De berekeningen die we nu zelf gemaakt hebben om bijvoorbeeld de significantie van verschillen te bepalen en de percentages die we berekend hebben aan de hand van de tabellen, hadden we ook kunnen laten berekenen door SPSS. Echter we waren nog niet zo vertrouwd met dit programma en bovendien, toen alle gegevens waren ingevuld waren er computerproblemen waardoor we het moesten doen met een snelcursus significantie van verschillen bepalen en onze eigen wiskundekennis. Naarmate we ons meer verdiepten in ons onderwerp ontdekten we dat er een geschiedenis aan dit onderwerp voorafgaat over verschillen tussen man en vrouw en hun plaats in de maatschappij.¹² Zie bijvoorbeeld het boek van Mineke Bosch 'Het geslacht van de wetenschap' over vrouwen en het hoger onderwijs in Nederland van 1878 – 1948.¹³

Door dit onderzoek zijn wij aan het denken gezet; het onderzoek heeft een heleboel antwoorden gegeven maar tegelijkertijd ook een hoop vragen bij ons opgeroepen. Zoals: *in hoeverre wordt er door leraren nagedacht over dit onderwerp? Is het een onderwerp waar aandacht aan wordt gegeven in het beleid en de visie van de school? Zou het een goed idee zijn als de school hier meer aandacht aan zou schenken?* We zijn begonnen met het idee om een profielwerkstuk te doen over het glazen plafond maar misschien is het juist wel heel belangrijk als er op middelbare scholen meer aandacht wordt geschonken aan de cultuur op school ten aanzien van het omgaan met sekseverschillen. Misschien ligt op scholen wel een kiem van het probleem en zou hier lesmateriaal voor ontwikkeld kunnen worden.

De vorm die wij hebben gekozen om te onderzoeken, de enquêtevorm, heeft voordelen maar ook nadelen. De nadelen waar wij tegenaan zijn gelopen zijn de volgende:

- geen serieuze deelname van een aantal leerlingen
- mogelijk geven leerlingen soms een sociaalwenselijk antwoord in plaats van een eigen mening, hoewel we dit zoveel mogelijk hebben proberen te voorkomen onder andere door niet te vertellen wat het exacte doel van de enquête was.
- we hebben op één school onderzocht, namelijk het Stedelijk Gymnasium en ook dit kan zijn beperkingen hebben vanwege de cultuur van de school.

Een aantal dingen hadden we anders kunnen doen. Zo hadden we kunnen kijken hoe het zit met dit onderwerp op VMBO-, of HAVO-scholen. Of we hadden de verkregen resultaten van

¹¹ Velthuis, 2009.

¹² Jaarsma en Likkel, 1998 (blz. 12).

¹³ Bosch, 1994.

onze enquête kunnen uitsplitsen naar jaarla(a)g(en). We hadden onze enquête ook op internet kunnen publiceren om te kijken wat leerlingen van andere steden hierover zeggen. Ook hadden wij zelf lessen kunnen observeren om te kijken hoe het er in de praktijk aan toe gaat. We hadden kunnen kijken naar de behandeling van leerlingen door docenten en naar de behandeling van leerlingen naar elkaar toe. We hebben ons echt moeten inperken en misschien hadden we dat nog meer moeten doen, door minder stellingen te onderzoeken en te rapporteren.

Ook is het ons opgevallen dat veel van onze uitkomsten niet significant waren. Dit kwam omdat we maar een beperkt aantal jongens en meisjes hadden ondervraagd, en naarmate je onder meer mensen een steekproef uitvoert, des te groter is de kans op een significante uitkomst. Hier hadden wij echter niet de tijd voor, maar voor een vervolgonderzoek is het een leuk idee om te enquêteren onder een breder publiek.

Het onderwerp dat wij hebben onderzocht en geanalyseerd is vrij moeilijk. Het onderwerp kan gevoelig liggen bij zowel leerlingen als docenten als scholen. Wij raden andere onderzoekers dan ook aan, net zoals wij hebben gedaan, bij het enquêteren het onderwerp en het vraagstuk niet van te voren te verklappen. Zo voorkomen we tevens dat de antwoorden van de leerlingen worden beïnvloed. Ook raden wij andere onderzoekers aan zorgvuldig om te gaan met verkregen informatie. Wij maken in ons onderzoek gebruik van privé-gegevens uit de administratie van de school. Het is zeer belangrijk dat hier uiterst zorgvuldig mee omgegaan wordt, omdat sommige gegevens niet prijs mogen worden gegeven.

Onze suggestie voor vervolgonderzoek is om nóg meer te kijken naar verschillen op meerdere aspecten tussen jongens en meisjes van verschillende klassen. De onderbouw is immers een heel andere leeftijdscategorie dan de bovenbouw.

Wat ook interessant voor andere onderzoekers zou kunnen zijn is voort te borduren op onze stellingen 18 en 19: 'Ik vind het fijner om een lerares te hebben dan een leraar' en 'Ik vind het fijner om een leraar te hebben dan een lerares'. Het zou heel interessant zijn om na te gaan hoeveel leraren en hoeveel leraressen er in het onderwijs werken, en de reactie van de leerlingen daarop. Onze stellingen 18 & 19 zouden daar goed bij van te pas kunnen komen. Ook zou het boeiend kunnen zijn te kijken naar het gevolg van de verdeling van mannelijke en vrouwelijke docenten. "Onderwijs dreigt steeds meer een sector te worden waarin vrouwen werken. Dat zal wellicht toch ook iets te maken hebben met de maatschappelijke waardering van het vak. Sterker nog. Je komt zo in een spiraal, want naarmate – en dat weten we van allerlei andere terreinen in de samenleving – een beroep feminiseert, heeft dat weer nadelige effecten. Het draagt ten eerste niet bij aan het maatschappelijke aanzien en in de tweede plaats is het niet goed voor de honorering van die beroepsgroep. Het is zeker niet goed voor de kinderen op school als ze alleen maar met vrouwen te maken krijgen. Jongens hebben op zo'n manier veel te weinig mannelijke rolmodellen."¹⁴ Aldus Yvonne de Rooy, de voorzitter van het college van bestuur van de Universiteit Utrecht. In ons onderzoek wat betreft stellingen 18 en 19 bleken er geen enorme uitspringende resultaten te zijn wat betreft voorkeur voor een leraar of lerares door jongens en meisjes, maar wel bleek dat een groot aantal van de leerlingen geen antwoord wist te geven op de stellingen. Dit zou kunnen betekenen dat de leerlingen niet echt een voorkeur hebben. Yvonne de Rooy geeft aan dat onderwijs steeds meer een sector dreigt te worden waarin vrouwelijke docenten werken, maar klopt het dan dat dit niet goed zal zijn voor de leerlingen? Om een voorbeeld te noemen: uit

¹⁴ Sliedrecht, 2009 (p. 10).

ons onderzoek blijkt dat 25 van de 243 leerlingen (ongeacht het geslacht) duidelijk liever een lerares hebben dan een leraar. 19 van de 243 leerlingen (ongeacht het geslacht) heeft duidelijk liever een leraar. Geen groot verschil dus! Een onderzoeker zou nog dieper op de stelling in kunnen gaan, nog meer leerlingen de stelling kunnen voorleggen ook op andere scholen. Dit zou in verband kunnen worden gebracht met bestaande literatuur en andere onderzoeken over dit onderwerp. Er zou een nieuw idee bedacht kunnen worden over hoe de feminisering van het onderwijs tegen te gaan, indien hier sprake van is en indien dit een belemmering is voor de leerlingen. Dit zou een interessant onderzoek kunnen worden.

Als er onderscheid is tussen jongens en meisjes en als wij vinden dat hier verandering in moet komen, wiens verantwoordelijkheid is dat dan eigenlijk? Van docenten? Van de school? Van medeleerlingen? Of ligt de verantwoordelijkheid buiten school? In de maatschappij? In het gezin? De resultaten van ons onderzoek komen terecht op school maar het is juist ook wel heel goed als het onderzoek op andere plekken terecht komt. Iedereen wil eigenlijk in deze maatschappij dat alle kinderen over dezelfde mogelijkheden beschikken om de talenten en interesses van het kind te ontwikkelen. Dit is eigenlijk een ideaalbeeld; mensvisie. Als er onderscheid is tussen jongens en meisjes, is dat dan goed? Maar we kunnen ook kijken naar andere culturen. Hoe wordt daar met het onderscheid, als hier sprake van is, omgegaan?

In Japan is er voor ambitieuze meisjes met belangstelling voor techniek een speciale super-science school op poten gezet met een technische programma voor meisjes. Daar zegt één van de meisjes: 'In onze maatschappij zijn jongens al belangrijker dan meisjes en zeker bij technische studies hebben wij meisjes nauwelijks kansen... Het prettige aan deze school is dat we openlijk om uitleg kunnen vragen zonder dat de jongens ons uitlachen. Zo kunnen we ons veel beter ontwikkelen...'¹⁵ Het onderscheid tussen jongens en meisjes wordt hier opgelost door een speciale meisjesschool op te richten. Dit doet ons aan vroeger denken toen in Nederland ook speciale scholen voor meisjes bestonden: de MMS.

Wij zijn zelf ook anders gaan denken over het onderscheid tussen meisjes en jongens in het onderwijs. Weinig mensen zijn echt bezig met onderscheid tussen jongens en meisjes. Maar dat betekent niet dat er helemaal geen onderscheid meer wordt gemaakt, dat zie je in ons profielwerkstuk terug. Wij zijn dus zeker bewuster gaan nadenken over dit verschijnsel.

¹⁵ Kranenburg, 2009.

Literatuurlijst

- Adviesgroep Keuzevrijheden voor meisjes en jongens in het primair en secundair onderwijs (AKV). 1982. *Vrije keus --- maar niet heus*. Eindrapport Adviesgroep Keuzevrijheden voor meisjes en jongens in het primair en secundair onderwijs. Den Haag: Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen.
- Baarda, B., de Goede, M. & van Dijkum, C.J. 2003. *Basisboek Statistiek met SPSS. Handleiding voor het verwerken en analyseren van en rapporteren over (onderzoeks)gegevens*. Groningen/Houten: Stenfert Kroese p/a Wolters Noordhoff.
- Bosch, M. 1994. *Het geslacht van de wetenschap*. Amsterdam: Sua.
- Field, A. 2005. *Discovering statistics using SPSS (and sex, drugs and rock'n'roll)*. London: Sage.
- Jaarsma, R. & Likkel, H. 1985. *Gelijk maar anders?* Culemborg: Educaboek.
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.
<http://www.minocw.nl/emancipatie/592/Meisjes-en-techniek.html>.
Laatst geraadpleegd op: 15 juni 2009.
- NRC Handelsblad.
http://www.nrc.nl/binnenland/article1858751.ece/Waarom_zijn_meisjes_slimmer_dan_jongens. Laatst geraadpleegd op: 20 juli 2009.
- Sliedrecht, A. (hoofdredactie). 2009. Leraarschap levert belangrijke kwalificaties op. *Plein primair. Vakblad voor het primair onderwijs*. 11, 7, p. 9-10.
- Rijksuniversiteit Groningen.
http://www.rug.nl/Corporate/nieuws/archief/archief2004/persberichten/081_00.
Laatst geraadpleegd op: 28 juli 2009.
- RoSa. Documentatiecentrum en Archief voor Gelijke kansen, Feminisme en Vrouwenstudies.
http://www.rosadoc.be/joomla/index.php/onderwijs/gender_in_de_klas/gender_in_de_klas.html. Laatst geraadpleegd op: 21 augustus 2009.
- Slotboom, A. 2001. *Statistiek in woorden. De meest voorkomende termen en technieken*. Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff.
- Te Grotenhuis, M. & Matthijssen, A. 2009. *Basiscursus SPSS. Versie 15 -17*. Assen: Van Gorcum.
- Veldhuis, P., Vaders geven arbeidsethos door. Onderzoekster Annette Roest over ideeën van kinderen over werk. *NRC Handelsblad*. 13 maart 2009.
- Veldhuis, P., Zou ze het wel kunnen, denken ze bij een vrouw. Volgens promovenda Marieke van den Brink domineren mannen de benoemingen op universiteiten. *NRC Handelsblad* 6 april 2009.

Hoogstad, M. & Verlaan, J., De commissaris moest een vrouw worden. Voorkeursbeleid scheidt minister en politietop. *NRC Handelsblad*. 10 maart 2009.

Kranenburg, M. Japanse meisjes gaan voor technische superschool. *NRC Handelsblad*. 8 juni 2009.

Bijlagen

Bijlage 1 Stellingen onderverdeeld

Hoofdvraag: Wat zijn de verschillen in ervaringen van jongens en meisjes in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen?

Deelvraag 1: Wat zijn verschillen tussen jongens en meisjes in studie-inzet in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen?

Paragraaf

Stelling 17, 18 en 20	<u>persoonlijk</u>	Ik maak genoeg huiswerk per dag Ik doe mijn uiterste best op school Ik doe goed mijn best op school
Stelling 21, 22, en 23		Ik leer 0-1 uur per dag Ik leer 1-2 uur per dag Ik leer langer dan twee uur voor een proefwerk
Stelling 24		Ik vind het leuk om naar school te gaan

Paragraaf

Stelling 12 en 13	<u>Algemeen</u>	meisjes (jongens) maken meeste lawaai in de klas
Stelling 5		meisjes krijgen eerder complimenten
Stelling 14 en 15		meisjes (jongens) worden eerder aangesproken op hun slechte gedrag

Paragraaf

Stelling 8 en 9	<u>Persoonlijk</u>	Ik voel me als meisje (jongen) zijnde gerespecteerd door medeleerlingen
Stellingen		Idem door docenten

Deelvraag 2: In hoeverre maken docenten onderscheid gemaakt tussen jongens en meisjes in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen?

Paragraaf

Stelling 1 t/m 4	<u>Persoonlijk</u>	Als ik te laat kom, mag ik toch naar binnen Als ik vragen heb, worden deze... Alle leraren beoordelen mij eerlijk Als ik mijn vinger opsteek, krijg ik vaak niet... Ik heb het idee dat sommige leraren mij dom vinden ik kan meer op school dan leraren/leraressen van mij denken
Stelling 16		
Stelling 19		
Stelling 10 en 11		Ik vind het fijner om een leraar te hebben dan een lerares

Deelvraag 3: Welke verschillen zijn er tussen jongens en meisjes op het Stedelijk Gymnasium in hun voorkeur voor alpha/bètavakken en welke redenen geven leerlingen daarvoor?

Paragraaf

Stelling 25 en 26	<u>Persoonlijk</u>	Ik heb liever alfa dan bètavakken Ik heb liever bèta dan alfavakken
-------------------	--------------------	--

Paragraaf

Stellingen/items	Redenen:	Te moeilijk Stom Ik ben beter in Anders
------------------	------	----------	--

Bijlage 2 Enquête

Enquête leerlingen

Hallo,

Wij zijn Roos en Vera uit de 6e klas en zoals iedereen in de 6e klas, maken wij een profielwerkstuk. Voor ons profielwerkstuk doen wij een onderzoek onder de leerlingen hier op school. Hier volgen een aantal vragen die ons kunnen helpen bij dit onderzoek. Het gaat in deze enquête om jouw mening en ervaringen dus het is belangrijk dat je het zo eerlijk mogelijk invult. Ook is het belangrijk dat je je *geslacht* invult. We zullen vertrouwelijk met de informatie omgaan die jij invult en de gegevens zullen dus alleen worden gebruikt door ons. Succes en alvast bedankt!

Geslacht...

Leeftijd.....

Klas.....

Profiel..... *(alleen voor bovenbouwleerlingen)*

1= helemaal mee oneens

2 =mee oneens

3 = *niet mee eens, niet mee oneens*

4 = *mee eens*

5 = *helemaal mee eens*

1. Ik vind het leuk om naar school te gaan.	1	2	3	4	5
2. Ik maak genoeg huiswerk per dag.	1	2	3	4	5
3. Ik maak tussen de 0-1 uur huiswerk per dag.	1	2	3	4	5
4. Ik maak tussen de 1-2 uur huiswerk per dag.	1	2	3	4	5
5. Ik maak tussen de 2-3 uur huiswerk per dag.	1	2	3	4	5
6. Ik leer tussen de 0-1 uur voor een proefwerk.	1	2	3	4	5
7. Ik leer tussen de 1-2 uur voor een proefwerk.	1	2	3	4	5
8. Ik leer meer dan 2 uur voor een proefwerk.	1	2	3	4	5

Als je meer dan 2 uur hebt ingevuld in de bovenstaande vraag, hoelang leer je dan voor een proefwerk?

-
9. Alle leraren beoordelen mij altijd eerlijk.	1	2	3	4	5
10. Meisjes worden eerder aangesproken op hun slechte gedrag in de klas dan jongens.	1	2	3	4	5
11. Jongens worden eerder aangesproken op hun slechte gedrag in de klas dan meisjes.	1	2	3	4	5
12. Ik vind het fijner om een lerares te hebben dan een leraar	1	2	3	4	5
13. Er wordt bij ons op school geen enkel verschil gemaakt tussen jongens en meisjes.	1	2	3	4	5
14. Ik doe mijn uiterste best op school.	1	2	3	4	5
15. Ik vind het fijner om een leraar te hebben dan een lerares	1	2	3	4	5
16. Op onze school krijgen meisjes eerder complimenten over hun werk dan jongens.	1	2	3	4	5
17. Bij ons op school wordt wel verschil gemaakt tussen jongens en meisjes.	1	2	3	4	5

18. Als je bij vraag 17 vier of vijf hebt ingevuld, waarin denk je dan dat er verschil wordt gemaakt? Geef hierbij een voorbeeld over een gebeurtenis die jij hebt meegemaakt.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

De volgende twee vragen zijn alléén voor meisjes bedoeld!

19. Ik voel me als meisje zijnde gerespecteerd door leraren en leraressen. 1 2 3 4 5
20. Ik voel me als meisje zijnde gerespecteerd door medeleerlingen. 1 2 3 4 5

De volgende twee vragen zijn alléén voor jongens bedoeld!

21. Ik voel me als jongen zijnde gerespecteerd door leraren en leraressen. 1 2 3 4 5
22. Ik voel me als jongen zijnde gerespecteerd door medeleerlingen. 1 2 3 4 5

23. Ik heb liever alfavakken (talen, geschiedenis etc) dan bètavakken (wiskunde, natuurkunde etc) 1 2 3 4 5
- Omdat:* a) ik vind bètavakken te moeilijk.
b) Ik vind bètavakken niet leuk.
c) Ik ben beter in alfavakken
d) Anders, namelijk:

24. Ik heb liever bètavakken (wiskunde, natuurkunde etc) dan alfa-vakken (talen, geschiedenis etc) 1 2 3 4 5
- Omdat:* a) ik vind Alfa-vakken te moeilijk.
b) Ik vind Alfa-vakken niet leuk.
c) Ik ben beter in bètavakken
d) Anders, namelijk:

25. Ik kan meer op school dan leraren en leraressen van mij denken. 1 2 3 4 5
26. Ik heb het idee dat sommige leraren mij dom vinden. 1 2 3 4 5
27. Ik doe mijn uiterste best op school. 1 2 3 4 5
28. Als ik mijn vinger opsteek, krijg ik vaak niet de beurt. 1 2 3 4 5
29. Als ik te laat in de les kom, mag ik vaak toch nog naar binnen. 1 2 3 4 5
30. Als ik vragen heb over de lesstof, worden deze naar mijn wens beantwoord. 1 2 3 4 5
31. Meisjes maken het meeste lawaai in de klas. 1 2 3 4 5
32. Jongens maken het meeste lawaai in de klas. 1 2 3 4 5
33. Ik doe goed mijn best op school. 1 2 3 4 5

We willen je heel erg bedanken voor het meewerken aan ons onderzoek. De resultaten zullen alleen worden gebruikt door ons en we zullen vertrouwelijk met deze gegevens omgaan. Het kan zijn dat wij nog enkele vragen hebben naar aanleiding van wat jij hierboven hebt ingevuld. Wij zouden dan graag contact met jou op willen nemen. Als jij dat ook goed vindt, vul dan hieronder je naam en emailadres in.

Naam:
Email:

Eventuele opmerkingen, vragen of toelichting kun je hieronder kwijt:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Bijlage 3 Logboek

Januari '09→ Het begin van ons profielwerkstuk. Wij hebben nagedacht over ons onderwerp. We hadden een heleboel mogelijke onderwerpen zoals het glazen plafond, eetstoornissen en nog veel meer. We hebben volop gediscussieerd over welk onderwerp we het beste zouden kunnen kiezen.

Waar: school

Hoelang: 3 uur

Februari '09→ We hebben ons onderwerp gekozen, namelijk het glazen plafond, binnen de arbeidsmarkt. We hebben nagedacht over mogelijke hoofd- en deelvragen en hebben deze op papier gezet. Ook hebben we nagedacht over onze werkwijze; over hoe ons profielwerkstuk aan te pakken.

Waar: school

Hoelang: 4 uur

Maart '09→ Wij hebben een interview gehouden met Ans Huisman, de moeder van Vera, die bij de belasting werkt over haar ervaringen als vrouw in haar bedrijf. Dit interview hebben wij opgenomen. Wij zijn in deze maand tevens langs een aantal bedrijven, zoals winkels, gegaan om vragen te stellen, om er achter te komen of er zich een glazen plafond voordoet in deze bedrijven.

Waar: Belastingdienst Nijmegen

Hoelang: +- 7 uur

April '09→ Wij zijn samen naar de bibliotheek Mariënborg in Nijmegen geweest en hebben een hoop boeken uit de kast getrokken die betrekking hebben op het glazen plafond. Naar aanleiding van dit literatuuronderzoek hebben wij stukken geschreven, passend bij onze deelvragen.

Waar: Bibliotheek Mariënborg

Hoelang: 6 uur

Mei '09→ Wij hebben een goed gesprek gevoerd met onze begeleider, mevrouw van Huijzen, wat een verrassende wending voor ons profielwerkstuk tot gevolg had. Wij hebben namelijk onze hoofd- en deelvragen aangepast. Het glazen plafond binnen de arbeidsmarkt is veranderd in de vraag of er verschil wordt gemaakt tussen jongens en meisjes in het onderwijs. Veel van ons voorheen verrichte werk hebben wij niet meer kunnen gebruiken voor ons verslag maar zonder dit voorheen verrichte werk waren wij waarschijnlijk niet op dit idee gekomen. Wij hebben bovendien veel geleerd van het werk dat we al gedaan hadden en hadden zo meer achtergrond informatie over ons onderwerp, wat natuurlijk geen kwaad kan.

Waar: school

Hoelang: 1,5 uur

Juni '09→ Wij hebben onze nieuwe ideeën uitgewerkt en onze hoofd- en deelvragen aangescherpt. 'Inperken en afbakenen' was het motto. Wij hebben veel nagedacht over hoe we het beste antwoord op de nieuwe hoofd- en deelvragen kunnen krijgen. We hebben gesprekken gevoerd met mevrouw van Huijzen die ook onderzoek doet binnen het onderwijs, voor inspiratie. Wij hebben besloten een enquête te gaan houden om antwoorden te krijgen op onze onderzoeksvragen. Ook hebben wij informatie op internet opgezocht en deze verwerkt.

Waar: school, thuis.

Hoelang: 10 uur

Juli '09 + augustus '09→ De vakantie is begonnen, we werken zowel apart als samen. Wij hebben allebei afzonderlijk op het internet gezocht naar informatie over het verschil tussen jongens en meisjes in het onderwijs. Immers, wat al bekend is, is voor ons niet meer interessant om nog te onderzoeken. Wij hebben ook een begin gemaakt met het formuleren van de vragen in de enquête die wij in het begin van het nieuwe schooljaar willen houden in

de klassen. Wij zijn hiermee een heel eind gekomen. Wij hebben ook een inleiding geschreven, een voorblad bedacht en de lay-out voor ons profielwerkstuk gekozen. Zo hebben we al onze gegevens al samen in één werkstuk dat we steeds verder kunnen verbeteren. Ook hebben wij weer informatie opgezocht en verwerkt.

Waar: bibliotheek Marienburg, universiteits bibliotheek, school en thuis.

Hoelang: 13 uur

September '09 → Wij hebben veel werk verricht om onze enquête tot een succes te maken. Wij hebben de enquête meerdere malen na laten kijken en hebben goed nagedacht over de vragen. Wij hebben de enquête in deze maand dus afgerond. Wij zijn aan de slag gegaan met de enquêtes af te nemen in twee klassen per jaarlaag. Dit was een hoop werk, we hebben twaalf klassen in totaal geënuquêteerd.

Wie: Vera en Roos (apart en samen)

Waar: school en huis

Hoelang: 22 uur

Oktober '09 → Roos heeft een het programma SPSS aangeschaft waarmee de antwoorden van de enquête verwerkt kunnen worden en heeft alle antwoorden ingevoerd op de computer. Vera is bij Roos geweest om te overleggen over hoe we de gegevens precies zouden gaan analyseren. Wij hebben een hoop grafiekjes en tabellen gemaakt en in Word gezet. Ook hebben wij tabellen samen geanalyseerd. In deze periode heeft Roos problemen met haar computer gekregen en is een deel van het bestand verloren gegaan, waardoor wij de chi-kwadraat en significantie met de hand hebben berekend.

Waar: school, thuis.

Hoelang: 41 uur

November '09 → Vera is druk bezig geweest met de tabellen verder te analyseren en Roos heeft het logboek samengevat en bijgewerkt en nog ontbrekende schoolgegevens bij de leerlingenadministratie opgevraagd. Beiden hebben we nog gesprekken gevoerd met mevrouw van Huijzen. We hebben de puntjes op de 'i' gezet om ons profielwerkstuk goed te voltooien. We hebben boeken geraadpleegd, stukken geschreven, veel op papier gezet.

Waar: thuis

Hoelang: 48 uur

December '09 → afmaken en inleveren!

Roos en Vera hebben allebei apart het profielwerkstuk afgemaakt. Vera is bij Roos geweest om te werken. Apart heeft Roos veel tekst bewerkt en fouten eruit gehaald en Vera heeft de leerlingenadministratie geanalyseerd. Er waren wat problemen met de Chi-kwadraat dus daar moesten we een oplossing voor bedenken. Vera heeft het logboek afgemaakt en de samenvatting, Roos heeft alle tekst aan elkaar gemaakt, discussie geschreven en de puntjes op de 'i' gezet.

Waar: thuis

Hoelang: 40,5 uur

Bijlage 4 Ongeoorloofde afwezigheid

Ongeoorloofde afwezigheid 28-08-08 t/m 31-07-09

MEISJES

Er waren in het schooljaar 2008-2009 405 meisjes die één of meer keer hebben gespijbeld.

NR	AANTAL KEER	KLAS
1	2	4
2	1	5
3	7	5
4	1	5
5	4	5
6	3	5
7	1	5
8	1	5
9	6	5
10	1	5
11	2	4
12	1	5
13	2	5
14	6	4
15	1	5
16	5	4
17	1	5
18	1	3
19	7	5
20	3	5
21	1	2
22	4	4
23	59	5
24	2	5
25	1	5
26	1	5
27	4	5
28	2	4
29	2	4
30	2	5
31	3	5
32	3	5
33	2	2
34	3	5
35	3	5
36	1	5
37	2	4

38	2	5
39	1	5
40	1	2
41	2	5
43	1	4
44	2	5
45	2	3
46	2	5
47	3	5
48	3	5
49	2	5
50	2	5
51	5	5
52	2	5
53	2	4
54	8	5
55	2	4
56	2	4
57	5	4
58	1	5
59	1	5
60	2	3
61	1	4
62	6	5
63	1	5
64	2	3
65	3	5
66	1	4
67	2	4
68	1	5
69	1	5
70	1	5
71	2	5
72	3	5
73	1	2
74	1	4
75	7	3
76	2	5
77	1	4
78	1	4
79	1	2
80	2	5
81	8	2
82	2	4
83	1	5
84	7	5

85	1	5
86	4	5
87	3	5
88	1	5
89	1	5
90	5	5
91	1	5
92	2	4
93	1	5
94	2	5
95	6	4
96	1	5
97	5	4
98	1	5
99	1	3
100	7	5
101	3	5
102	1	2
103	4	4
104	60	5
105	2	5
106	1	5
107	1	5
108	4	5
109	2	4
110	2	4
111	2	5
112	3	5
113	3	5
114	2	2
115	3	5
116	3	5
117	1	5
118	2	4
119	2	5
120	1	5
121	1	2
122	2	5
123	2	5
124	1	4
125	2	5
126	2	3
127	2	5
128	3	5
129	3	5
130	2	5

131	2	5
132	5	5
133	2	3
134	2	4
135	9	5
136	2	4
137	2	4
138	5	4
139	1	5
140	1	5
141	2	3
142	1	4
143	6	5
144	1	5
145	2	3
146	3	5
147	1	4
148	2	4
149	1	5
150	1	5
151	1	5
152	2	5
153	3	5
154	1	2
155	1	4
156	7	3
157	2	5
158	1	4
159	1	4
160	1	2
161	2	5
162	8	2
163	2	4
164	1	5
165	7	5
166	1	5
167	4	5
168	3	5
169	1	5
170	1	5
171	6	5
172	1	5
173	2	4
174	1	5
175	2	5
176	6	4

177	1	5
178	5	4
179	1	5
180	1	3
181	7	5
182	3	5
183	1	2
184	4	4
185	60	5
186	2	5
187	1	5
188	1	5
189	4	5
190	2	4
191	2	4
192	2	5
193	3	5
194	3	5
195	2	2
196	3	5
197	3	5
198	1	5
199	2	4
200	2	5
201	1	5
202	2	4
203	2	5
204	1	5
205	1	2
206	2	5
207	2	5
208	1	4
209	2	5
210	2	3
211	2	5
212	3	5
213	3	5
214	2	5
215	2	5
216	5	5
217	2	3
218	2	4
219	2	4
220	5	4
221	1	5
222	1	5

223	2	3
224	1	4
225	6	5
226	1	5
227	2	3
228	3	5
229	1	4
230	2	4
231	1	5
232	1	5
233	1	5
234	2	5
235	3	5
236	1	2
237	1	4
238	7	3
239	2	5
240	1	4
241	1	4
242	1	2
243	2	5
244	8	2
245	2	4
246	1	5
247	7	5
248	1	5
249	4	5
250	3	5
251	1	5
252	1	5
253	6	5
254	1	5
255	2	4
256	1	5
257	2	5
258	6	4
259	1	5
260	1	3
261	7	5
262	3	5
263	1	2
264	4	4
265	59	5
266	2	5
267	1	5
268	1	5

269	4	5
270	2	4
271	2	4
272	2	5
273	3	5
274	3	5
275	2	2
276	3	5
277	3	5
278	1	5
279	2	4
280	2	5
281	1	5
282	1	2
283	2	5
284	2	5
285	1	4
286	2	5
287	2	3
288	2	5
289	3	5
290	2	5
291	2	5
292	5	5
293	2	3
294	2	4
295	7	5
296	2	4
297	2	4
298	5	4
299	1	5
300	1	5
301	2	3
302	1	4
303	6	5
304	1	5
305	2	3
306	3	5
307	1	4
308	2	4
309	1	5
310	1	5
311	1	5
312	2	5
313	3	5
314	1	2

315	1	4
316	7	3
317	2	5
318	1	4
319	1	4
320	1	2
321	2	5
322	8	2
323	2	4
324	1	5
325	7	5
326	1	5
327	4	5
328	3	5
329	1	5
330	1	5
331	6	5
332	1	5
333	2	4
334	1	5
335	2	5
336	6	4
337	1	5
338	5	4
339	1	5
340	1	3
341	7	5
342	3	5
343	1	2
344	4	4
345	61	5
346	2	5
347	1	5
348	1	5
349	4	5
350	2	4
351	2	4
352	3	5
353	3	5
354	2	2
355	2	5
356	3	5
357	1	5
358	2	4
359	2	5
360	1	5

361	1	2
362	2	5
363	2	5
364	1	4
365	2	5
366	2	3
367	2	5
368	3	5
369	3	5
370	2	5
371	2	5
372	5	5
373	2	3
374	2	4
375	8	5
376	2	4
377	2	4
378	5	4
379	1	5
380	1	5
381	2	3
382	1	4
383	6	5
384	1	5
385	2	3
386	3	5
387	1	4
388	2	4
389	1	5
390	1	5
391	1	5
392	2	5
393	3	5
394	1	2
395	1	4
396	7	3
397	2	5
398	1	4
399	1	4
400	1	4
401	1	2
402	2	5
403	8	2
404	1	4
405	1	4

JONGENS.

Er waren in het schooljaar 2008-2009 697 jongens die één of meer keer hebben gespijgeld.

NR	AANTAL KEER	KLAS
1	12	4
2	4	5
3	1	5
4	3	4
5	2	5
6	10	3
7	4	5
8	4	5
9	2	4
10	1	2
11	29	5
12	1	4
13	1	5
14	8	4
15	2	4
16	3	4
17	11	4
18	2	2
19	4	5
20	22	4
21	5	5
22	3	4
23	2	2
24	1	5
25	2	5
26	4	4
27	1	2
28	1	3
29	3	4
30	1	4
31	4	5
32	4	4
33	12	4
34	1	5
35	3	5
36	3	5
37	1	3
38	1	5
39	3	5
40	3	5
41	3	5
42	2	5

43	1	5
44	1	5
45	3	5
46	3	4
47	1	2
48	1	2
49	1	4
50	2	4
51	63	5
52	6	5
53	4	3
54	27	4
55	2	4
56	1	4
57	4	5
58	6	5
59	3	5
60	2	2
61	4	5
62	2	5
63	2	5
64	2	4
65	3	2
66	1	3
67	3	1
68	3	5
69	1	4
70	18	5
71	1	3
72	8	5
73	1	4
74	14	4
75	1	3
76	1	4
77	9	5
78	7	4
79	2	4
80	3	5
81	1	3
82	3	2
83	6	4
84	1	5
85	2	4
86	1	4
87	3	5
88	2	4

89	7	4
90	3	4
91	3	4
92	3	4
93	1	5
94	3	5
95	2	4
96	3	5
97	3	2
98	2	2
99	1	5
100	3	2
101	10	5
102	3	4
103	5	5
104	3	5
105	1	5
106	2	5
107	1	5
108	1	3
109	7	5
110	2	5
111	1	4
112	1	4
113	4	5
114	5	5
115	2	4
116	7	4
117	4	3
118	7	4
119	6	4
120	1	5
121	3	4
122	12	4
123	4	5
124	1	5
125	3	4
126	2	5
127	10	3
128	14	5
129	3	5
130	2	4
131	1	2
132	29	5
133	1	4
134	1	5

135	8	4
136	3	4
137	3	4
138	11	4
139	2	2
140	4	5
141	22	4
142	5	5
143	2	4
144	2	2
145	1	5
146	2	5
147	4	4
148	1	2
149	1	3
150	3	4
151	1	4
152	4	5
153	4	4
154	12	4
155	1	5
156	3	5
157	3	5
158	1	3
159	1	5
160	3	5
161	3	5
162	3	5
163	3	5
164	1	5
165	3	5
166	3	4
167	1	2
168	1	2
169	1	4
170	2	4
171	66	5
172	6	5
173	3	3
174	27	4
175	2	4
176	1	4
177	4	5
178	6	5
179	3	5
180	2	2

181	4	5
182	2	5
183	2	5
184	2	4
185	3	2
186	1	3
187	3	1
188	3	5
189	1	4
190	18	5
191	1	3
192	8	5
193	1	4
194	9	4
195	1	4
196	1	4
197	9	5
198	7	4
199	2	4
200	3	5
201	1	3
202	3	2
203	6	4
204	1	5
205	2	4
206	1	4
207	3	5
208	2	4
209	7	4
210	3	4
211	3	4
212	3	4
213	1	5
214	3	5
215	2	4
216	3	5
217	3	2
218	2	2
219	1	5
220	3	2
221	10	5
222	3	4
223	5	5
224	3	5
225	1	5
226	2	5

227	1	5
228	1	3
229	6	5
230	2	5
231	1	4
232	1	4
233	4	5
234	5	5
235	2	4
236	7	4
237	4	3
238	7	4
239	6	4
240	1	5
241	3	4
242	12	4
243	4	5
244	1	5
245	3	4
246	2	5
247	10	3
248	14	5
249	3	5
250	2	4
251	1	2
252	29	5
253	1	4
254	1	5
255	8	4
256	2	4
257	3	4
258	11	4
259	2	2
260	4	5
261	22	4
262	5	5
263	3	4
264	2	2
265	1	5
266	2	5
267	4	4
268	1	2
269	1	3
270	3	4
271	1	4
272	4	5

273	4	4
274	12	4
275	1	5
276	3	5
277	3	5
278	1	3
279	1	5
280	3	5
281	3	5
282	3	5
283	2	5
284	1	5
285	1	5
286	3	5
287	3	4
288	1	2
289	1	2
290	1	4
291	2	4
292	63	5
293	6	5
294	4	3
295	27	4
296	2	4
297	1	4
298	4	5
299	6	5
300	3	5
301	2	2
302	4	5
303	2	5
304	2	5
305	2	4
306	3	2
307	1	3
308	3	1
309	3	5
310	1	4
311	18	5
312	1	3
313	8	5
314	1	4
315	14	4
316	1	3
317	1	4
318	9	5

319	7	4
320	2	4
321	3	5
322	1	3
323	3	2
324	6	4
325	1	5
326	2	4
327	1	4
328	3	5
329	2	4
330	7	4
331	3	4
332	3	4
333	3	4
334	1	5
335	3	5
336	2	4
337	3	5
338	3	2
339	2	2
340	1	5
341	3	2
342	10	5
343	3	4
344	5	5
345	3	5
346	1	5
347	2	5
348	1	5
349	1	3
350	6	5
351	2	5
352	1	4
353	4	5
354	5	5
355	2	4
356	7	4
357	4	3
358	7	4
359	6	4
360	1	5
361	3	4
362	12	4
363	4	5
364	1	5

365	3	4
366	2	5
367	10	3
368	14	5
369	3	5
370	2	4
371	1	2
372	30	5
373	1	4
374	1	5
375	8	4
376	2	4
377	3	4
378	11	4
379	2	2
380	4	5
381	22	4
382	5	5
383	3	4
384	2	2
385	1	5
386	2	5
387	4	4
388	1	2
389	1	3
390	3	4
391	1	4
392	4	5
393	4	4
394	12	4
395	1	5
396	3	5
397	3	5
398	1	3
399	1	5
400	3	5
401	3	5
402	3	5
403	2	5
404	1	5
405	1	5
406	3	5
407	3	4
408	1	2
409	1	2
410	1	4

411	2	4
412	63	5
413	6	5
414	4	3
415	22	4
416	2	4
417	1	4
418	4	5
419	6	5
420	3	5
421	2	2
422	4	5
423	2	5
424	2	5
425	2	4
426	3	2
427	1	3
428	3	1
429	3	5
430	1	4
431	18	5
432	1	3
433	8	5
434	1	4
435	14	4
436	1	3
437	1	4
438	9	5
439	7	4
440	2	4
441	3	5
442	1	3
443	3	2
444	6	4
445	1	5
446	2	4
447	1	4
448	3	5
449	2	4
450	7	4
451	3	4
452	3	4
453	3	4
454	1	5
455	3	5
456	2	4

457	3	5
458	3	2
459	2	2
460	1	5
461	3	2
462	10	5
463	3	4
464	5	5
465	3	5
466	1	5
467	2	5
468	1	5
469	1	3
470	6	5
471	2	5
472	1	4
473	1	4
474	4	5
475	5	5
476	2	4
477	7	4
478	6	4
479	1	5
480	3	4
481	2	5
482	10	3
483	14	5
484	3	5
485	2	4
486	1	2
487	29	5
488	1	4
489	1	5
490	8	4
491	2	4
492	3	4
493	11	4
494	2	2
495	4	5
496	22	4
497	5	5
498	3	4
499	2	2
500	1	5
501	2	5
502	4	4

503	1	2
504	1	3
505	3	4
506	1	4
507	4	5
508	4	4
509	12	4
510	1	5
511	3	5
512	3	5
513	1	3
514	1	5
515	3	5
516	3	5
517	2	5
518	1	5
519	1	5
520	3	5
521	3	4
522	1	2
523	1	2
524	1	4
525	2	4
526	63	5
527	6	5
528	4	3
529	27	4
530	2	4
531	1	4
532	4	5
533	6	5
534	3	5
535	2	2
536	4	5
537	2	5
538	2	5
539	4	5
540	2	5
541	2	4
542	3	2
543	1	3
544	3	1
545	3	5
546	1	4
547	18	5
548	1	3

549	8	5
550	1	4
551	14	4
552	1	3
553	1	4
554	9	5
555	7	4
556	2	4
557	3	5
558	1	3
559	3	2
560	6	4
561	1	5
562	2	4
563	1	4
564	3	5
565	2	4
566	7	4
567	3	4
568	3	3
569	3	4
670	1	5
671	3	5
672	2	4
673	3	5
674	5	2
675	1	5
676	3	2
677	10	5
678	3	4
679	5	5
680	3	5
681	1	5
682	2	5
683	1	5
684	1	3
685	6	5
686	2	5
687	1	4
688	1	4
689	4	5
690	5	5
691	2	4
692	7	4
693	4	3
694	7	4

695	6	5
696	1	5
697	3	4

Bijlage 5: Chi-kwadragen, berekening van significantie

A: 'ik doe mijn uiterste best op school.'

243 mensen hebben deze de stelling 'ik doe mijn uiterste best op school' beantwoord, waarvan er 157 mensen het eens waren. Als er geen verschil zou zitten wat betreft meisjes en jongens, dan zou 52.9% (83/157) jongens zijn, en 47.1% (74/157) meisjes.

We willen nu 1% weten, dus delen we deze uitkomsten door 100.

$$52.9:100 = 0.529$$

$$47.1:100 = 0.471$$

Vervolgens vermenigvuldigen we deze uitkomsten met het aantal mensen dat het eens was met de stelling, namelijk 157.

$$0.529 \times 157 = 83.053$$

$$0.471 \times 157 = 73.947$$

Deze uitkomsten zijn de geobserveerde uitkomsten, als er geen verschil zou zijn tussen meisjes en jongens bij de enquête. Van deze uitkomsten halen we de werkelijke uitkomsten af en dit kwadrateren we weer.

$$(83-83.053)^2 = 0.003$$

$$(74-73.947)^2 = 0.003$$

Nu delen we deze uitkomsten weer door de werkelijke uitkomsten en dit tellen we bij elkaar op, om zo Chi-kwadraat te berekenen.

$$0.003:83 = 0.000036$$

$$0.003:74 = \frac{0.000041}{0.000077} = X^2$$

We hebben nu Chi-kwadraat berekend maar de significantie van een uitkomst hangt niet alleen van de Chi-kwadraat af, maar ook van het aantal vrijheidsgraden. Bij ons is het aantal vrijheidsgraden $(2-1)(2-1) = 1$. We kijken in de tabel bij 1 en zien hier 3.84 staan. Onze uitkomst is dus niet significant.

df	p
1	3.84
2	5.99
3	7.81
4	9.49
5	11.07
6	12.59
7	14.07
8	15.51
9	16.92
10	18.31

Geslacht	Geobserveerd aantal	Verwacht aantal
Jongen	83	83.05
Meisje	74	73.95

Tabel A. Geobserveerde en verwachte aantallen bij de stelling: ik doe mijn uiterste best op school.

B: 'ik doe goed mijn best op school.'

Er hebben 242 mensen deze stelling beantwoord, waarvan 176 mensen het eens waren. Als er geen verschil tussen zou zitten wat betreft jongens en meisjes, dan zou 51.7% (91/176) jongens zijn en 48.2% (85/176) meisjes. We gaan ten eerste 1% van die percentages uitrekenen.

$$51.7:100 = 0.517$$

$$48.2:100 = 0.482$$

Vervolgens gaan we deze uitkomsten vermenigvuldigen met het aantal mensen dat het eens was met de stelling, namelijk 176.

$$0.517 \times 176 = 90.002$$

$$0.482 \times 176 = 84.832$$

Dit zijn niet de werkelijke uitkomsten, maar de geobserveerde uitkomsten. Daarom gaan we van deze geobserveerde uitkomsten, de werkelijke uitkomsten afhalen en deze kwadrateren.

$$(91-90.002)^2 = 0.996004$$

$$(85-84.832)^2 = 0.028224$$

Deze uitkomsten delen we weer door de verwachte uitkomsten en vervolgens tellen we dit bij elkaar op om Chi-kwadraat te berekenen.

$$0.996004/90.002 = 0.0111$$

$$0.0282224/84.832 = \frac{0.0003}{0.0114} +$$

De significantie hangt niet alleen af van het chi-kwadraat maar ook van het aantal vrijheidsgraden. Bij ons is het aantal vrijheidsgraden: $(2-1)(2-1) = 1$. We kijken in de tabel bij 1 en zien erbij staan 3.84. Onze uitkomst is dus niet significant.

Df	p
1	3.84
2	5.99
3	7.81
4	9.49
5	11.07
6	12.59
7	14.07
8	15.51
9	16.92
10	18.31

Geslacht	Geobserveerd aantal	Verwacht aantal
Jongen	91	90.00
Meisje	85	84.83

Tabel B. Geobserveerde en verwachte aantallen bij de stelling: ik doe goed mijn best op school.

C: 'op onze school krijgen meisjes eerder complimenten dan jongens over hun werk.'

Omdat we verwachten dat er bij deze stelling een significant verschil op zal treden, gaan we dit berekenen. Er zijn 237 mensen die hebben deelgenomen aan deze stelling, waarvan er 41 (26+3+11+1) mensen het eens waren. Daarvan zijn er 29 jongens en 12 meisjes. Als er geen significant verschil zou zijn tussen de meningen van jongens en meisjes over deze stelling, dan zou 70.7% (29/41) bestaan uit jongens en 29.3% (12/41) uit meisjes.

We volgen dezelfde stappen als bij de eerdere berekeningen van X^2 en komen uit op:

$$0.707 \times 41 = 28.987$$

$$0.293 \times 41 = 12.013$$

$$(29 - 28.987)^2 = 0.000169$$

$$(12 - 12.013)^2 = 0.000169$$

$$0.000169 : 28.987 = 0.00000579$$

$$0.000169 : 12.013 = \frac{0.0000141}{0.00001989} = X^2$$

Om de significantie te bepalen is niet alleen de Chi-kwadraat nodig, maar ook het aantal vrijheidsgraden. In ons geval is het aantal vrijheidsgraden $(2-1)(2-1) = 1$. We kijken bij 1 en daar staat 3.84. Onze uitkomst is dus niet significant.

df	p
1	3.84
2	5.99
3	7.81
4	9.49
5	11.07
6	12.59
7	14.07
8	15.51
9	16.92
10	18.31

Geslacht	Geobserveerd aantal	Verwacht aantal
Jongen	29	28.99
Meisje	12	12.01

Tabel C. Geobserveerde en verwachte aantallen bij de stelling: op onze school krijgen meisjes eerder complimenten over hun werk dan jongens.

D: ‘Als ik te laat in de les kom, mag ik toch nog naar binnen.’

Om te kijken of bij de bovenstaande tabel een significant verschil optreedt, hebben we gebruik gemaakt van het Chi-kwadraat (X^2). Significant wil hier zeggen dat een verschil hoogstwaarschijnlijk niet door toeval optreedt: met 95% zekerheid kan worden gezegd dat de uitkomst niet op toeval berust. Er hebben 231 mensen antwoord gegeven op deze stelling, waarvan er 91 (39+15+27+10) mensen het eens waren met de gegeven stelling.

Daarvan zijn er 54 jongens en 37 meisjes. Als er geen significant verschil in zou zitten wat betreft meisjes en jongens, dan zou 59.3% (54/91) jongens zijn en 40.7% (37/91) meisjes.

We berekenen het significante verschil door eerst het percentage jongens en het percentage meisjes door 100 te delen, zodat we op 1% uitkomen. Dit vermenigvuldigen we met het aantal mensen dat het eens was, namelijk 91.

$$0.593 \times 91 = 53.963$$

$$0.407 \times 91 = 37.037$$

Vervolgens komen we uit op twee getallen, deze getallen geven het verwachte aantal meisjes en jongens weer, als er tussen jongens en meisjes geen verschil zou zitten. Nu halen we van de werkelijke aantallen de verwachte aantallen af, en kwadrateren we dit.

$$(54 - 53.963)^2 = 0.001369$$

$$(37 - 37.037)^2 = 0.001369$$

De uitkomsten delen we door het verwachte aantal meisjes en jongens en dit tellen we vervolgens bij elkaar op. Nu hebben we X^2 (chi-kwadraat) uitgerekend. Hoe kleiner X^2 , hoe minder significant de uitkomst is.

$$0.001369 : 53.963 = 0.00002537$$

$$0.001369 : 37.037 = \frac{0.231}{0.411}$$

Om te kijken of een uitkomst significant is, wordt ook het aantal vrijheidsgraden gebruikt. Bij ons is het aantal vrijheidsgraden $(2-1)(2-1) = 1$. We kijken in de tabel bij $df=1$ en zien dat onze chi-kwadraat veel kleiner is dan in de tabel. Onze uitkomst is dus niet significant.

df	p
1	3.84
2	5.99
3	7.81
4	9.49
5	11.07
6	12.59
7	14.07
8	15.51
9	16.92
10	18.31

Geslacht	Geobserveerd aantal	Verwacht aantal
Jongen	54	53.96
Meisje	37	37.04

Tabel D. Geobserveerde en verwachte aantallen bij de stelling: als ik te laat in de les kom, mag ik vaak toch nog naar binnen.

E: ‘Als ik vragen heb over de lesstof, worden deze naar mijn wens beantwoord.’

Ook bij deze stelling gaan we het significante verschil berekenen. Er hoeft echter niet altijd een significant verschil te zijn. Immers, hoe kleiner het verschil, des te minder kunnen we aannemen dat het gevonden verschil een ‘echt’ verschil is en des te minder is het een betrouwbare uitkomst.

240 Leerlingen hebben deze stelling beantwoord en 157 (66+54+21+16) ondervraagden waren het eens met de stelling. Daarvan waren 87 jongens en 70 meisjes. Als er geen significant verschil zou zitten tussen jongens en meisjes in de mate waarin ze vinden dat hun vragen naar wens worden beantwoord, dan zou 55.4% (87/157) van de 157 leerlingen jongen zijn en 44.6% (70/157) meisje. Allereerst rekenen we deze percentages om naar 1%, dus delen we ze beiden door 100.

$$55.4 : 100 = 0.554$$

$$44.6 : 100 = 0.446$$

Daarna vermenigvuldigen we deze uitkomsten met het aantal leerlingen dat het eens was met de stelling, namelijk 157.

$$0.554 \times 157 = 86.978$$

$$0.446 \times 157 = 70.022$$

De getallen die we nu hebben gekregen zijn niet de werkelijke uitkomsten, maar verwachte uitkomsten (zie onderstaande tabel). Daarom halen we van het geobserveerde getal het verwachte getal af en kwadrateren we dit, zodat we aan chi-kwadraat kunnen komen.

$$(87-86.978)^2 = 0.000484$$

$$(70-70.022)^2 = 0.000484$$

Nu delen we deze uitkomsten door de werkelijke getallen en tellen we dit bij elkaar op

$$0.000484:86.978 = 0.00000556$$

$$0.000484:70.022 = \underline{0.00000691}+$$
$$0.00001247$$

Nu hangt de significantie niet alleen af van de chi-kwadraat maar ook van het aantal vrijheidsgraden. Onze vrijheidsgraden is in dit geval $(2-1)(2-1) = 1$. We kijken in de tabel bij $df=1$ en zien dat onze uitkomst niet in de buurt ligt bij die chi-kwadraat. Onze uitkomst is dus niet significant.

df	p
1	3.84
2	5.99
3	7.81
4	9.49
5	11.07
6	12.59
7	14.07
8	15.51
9	16.92
10	18.31

Geslacht	Geobserveerd aantal	Verwacht aantal
Jongen	87	86.98
Meisje	70	70.02

Tabel E. Geobserveerde en verwachte aantallen bij de stelling: als ik vragen heb over de lesstof, worden deze naar mijn wens beantwoord.

F: 'Alle leraren beoordelen mij altijd eerlijk.'

We gaan op dezelfde manier berekenen of hier sprake is van een significant verschil tussen jongens en meisjes. 241 leerlingen hebben deze stelling beantwoord, waarvan het er 168 eens waren. Daarvan zijn er 97 jongens en 71 meisjes. Als er geen verschil zou zitten in de mening van meisjes en jongens over dit punt (alle leraren beoordelen mij altijd eerlijk), dan zou 57.7% (97/168) van degenen die op de stelling gereageerd hebben jongen zijn, en 42.3% (71/168) meisje.

We gaan deze percentages nu eerst omzetten naar 1% door de uitkomsten te delen door 100.

$$57.7:100 = 0.577$$

$$42.3:100 = 0.423$$

Nu vermenigvuldigen we deze uitkomsten met het aantal mensen dat het eens was met de stelling, namelijk 168.

$$0.577 \times 168 = 96.936$$

$$0.423 \times 168 = 71.064$$

Deze uitkomsten zijn de verwachte uitkomsten, niet de werkelijke uitkomsten. Daarom gaan we van de werkelijke uitkomsten, de verwachte uitkomsten afhalen en vervolgens kwadrateren, om zo tot Chi-kwadraat te komen.

$$(97-96.936)^2 = 0.004096$$

$$(71-71.064)^2 = 0.004096$$

Nu gaan we deze uitkomsten delen door de verwachte uitkomsten en bij elkaar optellen om zo aan Chi-kwadraat (X^2) te komen.

$$0.004096:96.936 = 0.0000423$$

$$0.004096 : 71.064 = \frac{0.0000576}{0.0000999} +$$

Nu hangt de significantie niet alleen af van de chi-kwadraat maar ook van het aantal vrijheidsgraden. Bij ons is het aantal vrijheidsgraden $(2-1)(2-1) = 1$. We kijken in de tabel bij $df=1$ en zien dat onze uitkomst niet in de buurt van deze chi-kwadraat komt. Onze uitkomst is dus niet significant.

df	p
1	3.84
2	5.99
3	7.81
4	9.49
5	11.07
6	12.59
7	14.07
8	15.51

9 16.92
 10 18.31

Geslacht	Geobserveerd aantal	Verwacht aantal
Jongen	97	96.94
Meisje	71	71.06

Tabel F: Geobserveerde en verwachte aantallen bij de stelling: Alle leraren beoordelen mij altijd eerlijk.

G: 'ik heb liever Alfa-vakken dan Beta-vakken.'

We gaan nu kijken of er een significant verschil is tussen de meisjes en jongens. Daarvoor gaan we X^2 uitrekenen. 230 mensen zijn ondervraagd. 89 van de 230 mensen waren het eens met de stelling. Daarvan waren er 33 jongens en 56 meisjes. Als er geen verschil zou zitten tussen jongens en meisjes dan zou 37.1% (33/89) een jongen en 62.9% (56/89) een meisje zijn.

$$0.371 \times 89 = 33.019$$

$$0.629 \times 89 = 55.981$$

$$(33-33.019)^2 = 0.000361$$

$$(56-55.981)^2 = 0.000361$$

$$0.000361:33.019 = 0.0000109$$

$$0.000361:55.981 = \underline{0.0000064}+$$

$$0.0000173 = X^2$$

Nu hangt de significantie van een uitkomst niet alleen af van de chi-kwadraat maar ook van het aantal vrijheidsgraden. Bij ons is dit aantal $(2-1)(2-1) = 1$. Nu kijken we bij de 1 in de tabel en zien we dat onze uitkomst niet in de buurt ligt van de chi-waarde. Onze uitkomst is dus niet significant.

df	p
1	3.84
2	5.99
3	7.81
4	9.49
5	11.07
6	12.59
7	14.07
8	15.51
9	16.92
10	18.31

Geslacht	Geobserveerd aantal	Verwacht aantal
Jongen	33	33.02
Meisje	56	55.98

Tabel G: Geobserveerde en verwachte aantallen bij de stelling: ik heb liever Alfavakken dan Bètavakken.

H: Anders-redenen van leerlingen om alfavakken te prefereren.

In de laatste tabel kunnen we de ‘anders’-redenen van de leerlingen aflezen waarom ze liever alfavakken hebben dan bètavakken.

	Geslacht		Totaal
	Jongen	Meisje	Leerlingen
Ander 2 s	91	81	172
9	1	0	1
Allebei goed	3	4	7
Alfa kost meer tijd maar is belangrijker	2	0	2
Alfa vakken leuker	5	4	9
Ik vind alfa vakken leuker en makkelijker	0	2	2
ik vind alfa vakken interessanter	1	1	2
alfa is makkelijker	1	2	3
Even leuk	5	5	10
Ik ben goed in alfa	0	1	1
Beta is niet leuk	1	0	1
Ik ben wel goed in talen maar niet in andere alfa vakken	0	1	1
Ik haat beta	0	1	1
Beta ligt me niet	0	2	2
Ik vind beta stom	0	1	1
het maakt me niet uit	6	4	10
Ik ben er niet goed in	0	1	1
Ik vind talen wel leuk maar gs en ak niet echt	1	0	1
Ben beter in alfa	1	1	2
Ik kan niet kiezen	0	1	1
Ik vind beta vakken een beetje moeilijk	1	0	1
Ik vind talen en wiskunde allebei leuk	0	1	1
Ik vind talen minder leuk maar wel geschiedenis	1	0	1
Sommige alfa en sommige beta vakken leuk	0	1	1
Ik weet niet	1	0	1

Ligt eraan hoe het gegeven wordt	0	1	1
Ligt eraan welk vak	1	0	1
Betavakken moeilijker	0	1	1
moeilijk, niet té moeilijk	0	1	1
Voor mij is er geen scheiding	1	0	1
Niks leuk	1	0	1
slecht in talen, niet slecht in wiskunde	0	1	1
wiskunde+economie leuk; natuurkunde en scheikunde kut	1	0	1
Totaal	134	109	243

Tabel H. Anders-redenen van leerlingen om alfa te prefereren

I: 'Ik heb liever Beta-vakken dan Alfa-vakken.'

Ook bij deze stelling gaan we weer kijken of er een significant verschil te ontdekken valt. Er zijn in totaal 219 mensen ondervraagd en 85 mensen waren het eens met de stelling. Daarvan waren er 59 jongens en 26 meisjes. Als er nou geen verschil tussen zat wat jongens en meisjes betreft, dan zou 69.4% (59/85) jongens zijn en 30.6% (25/85) meisjes.

$$0.694 \times 85 = 48.99$$

$$0.306 \times 85 = 26.01$$

$$(59-48.99)^2 = 100.2001$$

$$(26-26.01)^2 = 0.0001$$

$$100.2001 : 48.99 = 2.045$$

$$0.0001 : 26.01 = \frac{0.0000038}{2.045} +$$

Nu hangt de significantie van een uitkomst niet alleen af van de chi-kwadraat maar ook van het aantal vrijheidsgraden. In ons geval is het aantal vrijheidsgraden $(2-1) \times (2-1) = 1$. We kijken in de bijbehorende tabel bij 1 en zien dat onze chi-kwadraat redelijk in de buurt ligt. Onze uitkomst is dus redelijk significant.

df	p
1	3.84
2	5.99
3	7.81
4	9.49
5	11.07
6	12.59
7	14.07
8	15.51
9	16.92
10	18.31

Geslacht	Geobserveerd aantal	Verwacht aantal
Jongen	59	48.99
Meisje	26	26.01

Tabel I: Geobserveerde en verwachte aantallen bij de stelling: ik heb liever Bètavakken dan Alfavakken.

J: Anders-redenen van leerlingen om Bètavakken te prefereren.

Als laatste konden de leerlingen ook nog de reden ‘Anders, namelijk...’ kiezen. Daarvan zien we de resultaten in onderstaande tabel aflezen. De leerlingen hebben zelf redenen ingevuld als motivatie.

	Geslacht		Totaal Leerlingen
	Jongen	Meisje	
Andersna 2	102	66	168
m Ik ben beter in bèta vakken	1	0	1
Alleen goed in biologie	0	1	1
Ik vind alfa vakken niet leuk	0	3	3
Ik hou niet van talen	3	1	4
Alfa is te veel lezen	1	0	1
Ik vind alfa vakken moeilijk	2	0	2
Ik ben niet beter in alfa vakken	1	0	1
Beta makkelijker en leuker	2	0	2
Ik heb een hekel aan het leren van grote lappen tekst ed.	0	1	1
liever beta	1	0	1
Beta vakken logischer	0	1	1
biologie is wél leuk	0	1	1
Die vind ik makkelijker	2	0	2
Frans is wel leuk maar de rest niet zo en gs	0	1	1
helemaal niet			
Het is beide leuk	1	4	5
het maakt me niet uit	6	3	9
Ik ben niet goed in alfa vakken	0	2	2
Ik ben juist goed in beta vakken	1	0	1

Ik vind beta vakken iets leuker	1	0	1
Ik kan niet kiezen	0	1	1
Beta is simpel	1	0	1
Ik vind beta vakken leuk	1	2	3
Ben beter in beta	1	1	2
Ik vind alleen wiskunde leuk	0	1	1
Ik kan het beiden goed	2	2	4
Ik vind het allemaal leuk	6	5	11
Ik vind ze allebei wel leuk (behalve gs en grieks)	1	0	1
Ik weet niet	1	0	1
Ligt eraan hoe het gegeven wordt	0	1	1
Ik vind sommige alfa en sommige alfa vakken leuk	0	1	1
Ligt eraan welk vak niks leuk	2	0	2
beta is beter	2	0	2
Niet té moeilijk maar moeilijk	1	0	1
Weinig gehad	0	1	1
Totaal	134	109	243

Tabel J. Anders-redenen van leerlingen om bètavakken te prefereren

Samenvatting

De vraag die wij hebben onderzocht is: *Wat zijn de verschillen in ervaringen van jongens versus meisjes in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen?*

Om dit antwoord te vinden hebben we drie onderdelen onderzocht, namelijk:

- *Wat zijn de verschillen tussen jongens en meisjes qua studie-inzet in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen?*
- *In hoeverre wordt er onderscheid gemaakt tussen de behandeling van jongens versus meisjes in het onderwijs op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen?*
- *Welke verschillen zijn er tussen jongens en meisjes op het Stedelijk Gymnasium in hun voorkeur voor alfa/bètavakken en welke redenen geven leerlingen daarvoor?*

De hoofdconclusies die wij hebben getrokken zijn de volgende:

- Over het algemeen doen meisjes meer aan school dan jongens.
- Over het algemeen spijbelen jongens meer dan meisjes en doen zij dit met grotere regelmaat
- Leerlingen vinden over het algemeen vaker dat jongens eerder worden aangesproken op slecht gedrag dan meisjes.
- Meer jongens dan meisjes denken meer te kunnen dan leraren van hen denken.
- Meer meisjes dan jongens hebben liever alfavakken.
- Meer jongens dan meisjes hebben liever bètavakken.

Uit deze conclusies hebben we de hoofdconclusie getrokken:

Er zijn op verschillende vlakken verschillen in ervaringen van jongens tegenover meisjes in het onderwijs. We hebben ons gericht op drie onderdelen: de studie-inzet, de behandeling (persoonlijk en algemeen) en verschillen in voorkeur voor alfa- of bètavakken. Op al deze drie vlakken zien we verschillen. Zo zien we op het gebied van de studie-inzet dat meisjes over het algemeen meer hun best doen voor school. Meer jongens dan meisjes spijbelen en herhalen dit vaker, jongens vinden het vaker dan meisjes niet leuk om naar school te gaan. Op het gebied van de behandeling zien we enig onderscheid tussen meisjes en jongens. Beide geslachten geven namelijk aan dat jongens eerder op slecht gedrag worden aangesproken en meisjes hebben vaker het idee dat docenten hen dom vinden.

Op het gebied van voorkeur voor alfa- of bètavakken zien we dat er ook een verschil is tussen meisjes en jongens: meer meisjes dan jongens kiezen voor alfavakken en meer jongens dan meisjes kiezen voor bètavakken.

Het doel van ons onderzoek was om leerlingen en docenten bewuster te maken van de verschillen die er mogelijk waren, en welke dit waren, tussen jongens en meisjes in het onderwijs. Op het Stedelijk Gymnasium Nijmegen. Zo kunnen docenten, als er verschillen tussen jongens en meisjes in het onderwijs aanwezig zijn, zich bewust(er) worden van deze verschillen en kunnen ze zich ook bewuster worden van hoe zij ermee om gaan. Wij willen juist dit onderwerp naar voren brengen zodat er, net als op de arbeidsmarkt, ook in het onderwijs rekening kan worden gehouden met eventuele sekseverschillen, omdat wij van mening zijn dat dit minstens even belangrijk is. Immers: het onderwijs is een opstapje naar de arbeidsmarkt!

We hebben van veel middelen gebruik gemaakt om onze hoofdconclusie te trekken. Zo hebben we onder meer literatuur en enquêtes gebruikt. Ook hebben we gekeken hoe significant onze uitkomsten van de enquête waren. Dit bleek vaak niet significant, maar het is voor ons te moeilijk om daar dieper op in te gaan hoe dat komt. In de discussie zijn we dieper op de eventuele problemen en bedenkingen ingegaan die wij zijn tegengekomen bij ons onderzoek. Wij zullen ze nog even kort noemen:

- 1) Nadelen van de gekozen onderzoeksvorm: de enquête:
 - geen serieuze deelname van een aantal leerlingen
 - mogelijk geven leerlingen soms een sociaalwenselijk antwoord in plaats van een eigen mening, hoewel we dit zoveel mogelijk hebben proberen te voorkomen onder andere door niet te vertellen wat het exacte doel van de enquête was.
 - we hebben op één school onderzocht, namelijk het Stedelijk Gymnasium en ook dit kan zijn beperkingen hebben vanwege de cultuur van de school.
- 2) Het onderwerp dat wij hebben onderzocht en geanalyseerd is vrij moeilijk. Het onderwerp kan gevoelig liggen bij zowel leerlingen als docenten als scholen.
- 3) We hadden kunnen kijken naar de behandeling van leerlingen door docenten en naar de behandeling van leerlingen naar elkaar toe. We hebben ons echt moeten inperken en misschien hadden we dat nog meer moeten doen, door minder stellingen te onderzoeken en te rapporteren.

Dankwoord

Wij willen graag ons dank betuigen:

Aan onze profielwerkstuk begeleidster, mevrouw van Huijzen, die ons geduldig heeft geholpen en dingen heeft uitgelegd die wij niet snaptten.

Aan Roos' moeder, mevrouw McCardle, die ons aan en met SPSS heeft geholpen.

Aan Vera's moeder, mevrouw Huisman, die tips heeft gegeven voor de onderwerpskeuze en tijd vrijmaakte in kantoortijd om te vertellen over het glazen plafond op de arbeidsmarkt.

Aan al onze leraren, die hebben toegestaan dat wij onder lestijd leerlingen mochten enquêteren.

Aan alle anderen die ons geholpen hebben om dit profielwerkstuk op een zo vloeiend en fijn mogelijke manier te laten verlopen.